КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
ТАЛАС ОБЛУСУ
ТАЛАС РАЙОНУ
ЧОҢ-АЛЫШ АЙЫЛДЫК
АЙМАГЫНЫН АЙЫЛДЫК
КЕҢЕШИ

КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА
ТАЛАССКАЯ ОБЛАСТЬ
ТАЛАССКИЙ РАЙОН
АЙЫЛНЫЙ КЕҢЕШ
ЧОН-АЛЫШСКОГО
АЙЫЛНОГО АЙМАКА

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясынын токтому

2024-жылдын 17-декабрь № 19 Манас айылы

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин иш регламентин бекитүү жөнүндө

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин жылдык иш регламентин карап чыгып, талкуулап Эл депутаттарынын Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2 сессиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Чоң-Алыш айылдык кеңешинин иш регламенти бекитилсин.
2. Токтомдун аткарылышын көзөмөлдөөнү өзүмө калтырамын.

Төрага **Т. Бейшеналиев**

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин
РЕГЛАМЕНТИ

ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР

1. Чоң-Алыш айылдык кеңеши
2. Айылдык кеңештин ыйгарым укуктары

АЙЫЛДЫК КЕҢЕШТИН СТРУКТУРАСЫ ЖАНА ОРГАНДАРЫ

3. Айылдык кеңештин төрагасы жана орун басары
4. Айылдык кеңештин төрагасынын ыйгарым укуктары
5. Айылдык кеңештин төрагасынын орун басары
6. Айылдык кеңештин төрагасынын жана анын орун басарынын ыйгарым укуктарын мөөнөтүнөн мурда токтотуу
7. Айылдык кеңештин туруктуу жана убактылуу комиссиялары
8. Айылдык кеңештин туруктуу комиссияларынын ыйгарым укуктары
9. Туруктуу комиссиялардын жыйындары
10. Туруктуу комиссиянын төрагасынын ыйгарым укуктары
11. Туруктуу комиссиялардын мүчөлөрү
12. Депутаттык топтор

АЙЫЛДЫК КЕҢЕШТИН ИШИН УЮШТУРУУ

13. Айылдык кеңештин биринчи (уюштуруу) сессиясы
14. Айылдык кеңештин жана анын органдарынын ишин пландаштыруу
15. Айылдык кеңештин сессиясын даярдоонун жана өткөрүүнүн тартиби
16. Айылдык кеңештин кезексиз сессиясы
17. Сессиянын күн тартиби
18. Айылдык кеңештин сессиясындагы депутаттын укугу жана милдети
19. Депутаттык этика
20. Депутаттарга карата колдонулуучу чаралар
21. Айылдык кеңештин сессияларына, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарына депутат эмес адамдардын катышуу тартиби

АЙЫЛДЫК КЕҢЕШТИН ЧЕНЕМ ЖАРАТУУ ИШИ. АЙЫЛДЫК КЕҢЕШТИН ТОКТОМДОРУН ДАЯРДООНУН, КИРГИЗҮҮНҮН, КАРООНУН ЖАНА КАБЫЛ АЛУУНУН ТАРТИБИ

22. Токтомдун формасына жана түзүмүнө коюлуучу жалпы талаптар
23. Айылдык кеңешке токтомдун долбоорун киргизүүнүн тартиби
24. Айылдык кеңештин сессияларында маселелерди кароонун тартиби
25. Чыгып сүйлөөлөрдүн түрү жана алардын узактыгы
26. Жарыш сөз (талкуулоо)
27. Айылдык кеңештин сессиясында чечим кабыл алуу
28. Добуш берүү жана анын түрлөрү
29. Эсептөө комиссиясынын иши
30. Кабыл алынган токтомдордун күчүнө киришинин тартиби
31. Айылдык кеңештин сессиясынын жана анын органдарынын протоколу
32. Айылдык кеңештин токтомдорунун аткарылышын көзөмөлдөө

АЙЫЛДЫК КЕҢЕШТИН АЙРЫМ ЫЙГАРЫМ УКУКТАРЫН ИШКЕ АШЫРУУНУН ТАРТИБИ

33. Жергиликтүү бюджетти киргизүүнүн жана бекитүүнүн тартиби
34. Айылдык кеңештин айыл аймактын тургундарынын элдик ченем чыгаруу демилгесин кароо
35. Айылдык кеңештин мамлекеттик бийлик органдары менен өз ара аракети

36. Айылдык кеңештин жарандык коомдун уюмдары менен өз ара аракети жана кызматташтыгы
37. Шайлоочулар менен иштөөнүн тартиби
38. Айылдык кеңештин ишмердүүлүгүнүн айкындуулугу
39. Айылдык кеңештин жооптуу катчысы
40. Регламентке өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүүнүн тартиби

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин бул Регламенти Кыргыз Республикасынын Конституциясына, "Жергиликтүү мамлекеттик администрация жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жөнүндө", "Жергиликтүү кеңештердин депутаттарынын статусу жөнүндөгү" жана «Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары жөнүндө» мыйзамдарына ылайык иштелип чыкты.

ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР

1. Чоң-Алыш айылдык кеңеши

1.1. Чоң-Алыш айылдык кеңеши – айыл аймакта жашаган жарандар тарабынан жалпыга бирдей, тең, түз жана жашыруун добуш берүү аркылуу 5 жылдык мөөнөткө шайланган, 21 депутаттан турган, өзүнүн ишин коллегиялдык негизде жүзөгө ашырган, жергиликтүү өз алдынча башкаруунун өкүлчүлүктүү органы болуп саналат.

1.2. Чоң-Алыш айылдык кеңеши (мындан ары – айылдык кеңеш). Кыргыз Республикасынын Конституциясы жана мыйзамдарында каралган ыйгарым укуктарынын чегинде айыл аймагынын калкынын кызыкчылыгын колдойт жана тиешелүү аткаруучу органдар аркылуу маселелерди чечет жана ал чечимдердин аткарылышына көзөмөл кылат.

1.3. Айылдык кеңештин сессиялары, туруктуу жана убактылуу комиссиялардын жыйындары, депутаттык жана бюджеттик угуулар, кеңештин иши менен байланышкан башка иш-чаралар айылдык кеңештин ишинин формалары болуп эсептелинет.

1.4. Айылдык кеңештин иши мыйзамдуулук, коллегиялдуулук, обьективдүүлүк, маселелерди талкуулоону жана чечимдерди кабыл алууну эркин жүргүзүү принциптерине негизделет.

1.5. Айылдык кеңештин Регламенти Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган ыйгарым укуктарды жүзөгө ашыруу тартибин, жол-жобосун жана анын ишин уюштурууну аныктайт.

1.6. Айылдык кеңештин өзүнө таандык мөөрү, штампы жана символикалары бар бланктары, банктык мекемелерде эсептик счету, жеке мүлкү бар, өз милдеттери боюнча жооп бере алган юридикалык жак, мүлктүк жана мүлктүк эмес укуктарын жана милдеттерин ишке ашыра алат, сотто жооп берүүчү жана дооматчы боло алат.

2. Айылдык кеңештин ыйгарым укуктары

2.1. Айылдык кеңеш Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган ыйгарым укуктарынын чегинде, ушул регламентте белгиленген тартипте алар боюнча маселелерди кароого жана чечим кабыл алууга укуктуу.

2.2. Айылдык кеңештин сессиясында төмөнкүдөй маселелер каралат:

1) жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүнүн тартибин белгилөө;

2) жергиликтүү бюджетти жана анын аткарылышы жөнүндө отчетту бекитүү, ошондой эле бюджеттин аткарылышынын жүрүшү жана бюджеттен тышкаркы фонддорду пайдалануу жөнүндө маалыматты угуу;

3) аймакты социалдык-экономикалык жактан өнүктүрүүнүн жана калкты социалдык жактан коргоонун программаларын бекитүү, программалардын аткарылышы жөнүндө отчетту угуу;

4) жергиликтүү салыктарды, жыйымдарды жана алар боюнча жеңилдиктерди киргизүү, ошондой эле мыйзамдарда каралган учурларда алар боюнча ставкаларды аныктоо;

5) муниципалдык менчикти пайдалануу жана тескөө тартибин бекитүү, муниципалдык менчикти пайдаланууга көзөмөлдү ишке ашыруу:

а) муниципалдык менчик объектилеринин реестрин бекитүү;

б) муниципалдык менчиктин объектилерин менчиктештирүү программасын бекитүү;

в) муниципалдык менчик объектилерин ипотекага же күрөөгө коюуга жана ижарага берүүгө макулдук берүү;

г) муниципалдык менчик объектилерин сатууга, объектилерди муниципалдык менчикке сатып алууга макулдук берүү;

д) муниципалдык менчикти эсептен чыгаруунун тартибин белгилөө.

5) айыл өкмөтүнүн иши жөнүндө айыл өкмөт башчысынын отчетун угуу;

6) тиешелүү мамлекеттик органдардын кароосуна киргизүү максатында административдик-аймактык түзүлүш боюнча сунуштарды иштеп чыгуу;

7) кеңештин төрагасын, анын орун басарын шайлоо, аларды кызмат ордунан бошотуу, кеңештин төрагасынын мыйзамдарга карама-каршы келген чечимдерин жокко чыгаруу;

8) кеңештин регламентин бекитүү;

9) айылдык кеңештин жылдык иш планын бекитүү;

10) айылдык кеңештин туруктуу (убактылуу) комиссияларын түзүү жана жоюу, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жеке курамын бекитүү жана алардын курамына өзгөртүүлөрдү киргизүү, отчетторун угуу;

11) өз чечимдеринин аткарылышына көзөмөлдүк кылуу;

12) ичүүчү сууну, канализацияны, жылуулук менен жабдууну пайдалануу үчүн, ошондой эле турмуш-тиричиликтин катуу калдыктарын чогултуу, ташып чыгаруу жана жок кылуу, башка коммуналдык кызмат көрсөтүүлөр үчүн тарифтерди мыйзамдарга ылайык бекитүү;

13) жалпы пайдалануудагы автомобиль транспортунда жүргүнчүлөрдү ташууга тарифтерди бекитүү;

14) алкоголдук ичимдиктерди жана тамеки буюмдарын сатуу убактысы жана жери боюнча чектөөлөрдү тыюу салууга чейин белгилөө;

15) расымдык иш-чараларды өткөрүү эрежелерин бекитүү;

16) ирригациялык тармактарды, үйдү жана үй жанындагы участкаларды күтүү тартибин белгилөө;

17) айыл аймагында көрктөндүрүү, соода, сырткы жарнактарды жана маалыматтарды жайгаштыруу эрежелерин бекитүү;

18) башка жергиликтүү кеңештер менен кызматташуу жана тажрыйба алмашуу боюнча иштерди уюштуруу;

19) айыл аймагынын тургундарынын тарыхый жана маданий салттарын сактоо жана өнүктүрүү, маданияттын муниципалдык мекемелерин өнүктүрүү боюнча программаларын планын бекитүү;

20) айыл аймагында айлана-чөйрөнү коргоо жана санитардык тазалоону контролдоо, тазалыкты жана тартипти сактоо боюнча иш-чаралардын планын бекитүү;

21) айылдык кеңештин депутаттарынын өз шайлоочуларына отчет берүүсү, шайлоочулардын суроо-талаптарын аткаруу жана шайлоочулар менен иштөө боюнча иш-чаралардын ар жылдык планын бекитүү, депутаттардын отчетун угуу;

22) жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча жыйындарды, коомдук угууларды, курултайларды өткөрүү боюнча ар жылдык планын бекитүү;

23) жергиликтүү коомдоштуктун Уставын бекитүү, анын жоболорунун аткарылышын көзөмөлдөө;

24) айыл аймагынын артыкчылыктуу көйгөйлөрүн аныктоо жана аларды биргеликте чечүү максатында айыл өкмөтү менен бирдикте активдүү жарандарды, демилгечи топторду, жамааттарды, коомдук бирикмелерди, жаштарды, бизнес коомдоштуктарын жана башка кызыкдар жактарды тартуу боюнча иштерди жүргүзүү;

25) кызмат көрсөтүүгө баа берүүнү жүргүзүүнүн усулун, жергиликтүү бюджеттин каражаттарынын, жергиликтүү коомдоштуктун, донордук уюмдардын салымдарынын эсебинен жүзөгө ашырылуучу жергиликтүү демилгелерди, долбоорлорду, программаларды бекитүү, ошондой эле коомдук мониторингдин жана баа берүүнүн топтору, анын курамы жөнүндө жобону бекитүү жана ошол топтордун сунуштарынын негизинде тийиштүү чараларды кабыл алуу;

26) өзүнүн карамагына кирген маселелер боюнча коомдук пикирди эсепке алуу үчүн коомдук угууларды өткөрүү, алардын жыйынтыгы боюнча көрүлүүчү чараларды айыл өкмөтүнө тапшыруу;

27) депутаттардын өздөрүнүн ыйгарым укуктарын жүзөгө ашыруусуна көмөктөшүү үчүн айылдык кеңештин депутаттарынын коомдук башталыштагы коомдук жардамчыларын тартуунун тартибин бекитүү;

30) мыйзамдарга ылайык башка маселелерди чечүү.

АЙЫЛДЫК КЕҢЕШТИН СТРУКТУРАСЫ ЖАНА ОРГАНДАРЫ

3. Айылдык кеңештин төрагасы жана орун басары

3.1. Айылдык кеңештин төрагасы сессияда депутаттардын ичинен жашыруун добуш менен айылдык кеңештин ыйгарым укуктарынын мөөнөтүнө шайланат.

3.2. Айылдык кеңештин төрагасынын кызмат ордуна шайлоо үчүн талапкерди көрсөтүү депутаттык топко таандык.

3.3. Айылдык кеңештин төрагасынын кызмат ордуна талапкерди көрсөтүү алар талапкер кылып сунуштаган депутатты көрсөтүү жөнүндө төрагалык кылуучуга арыз берүү жолу аркылуу жүргүзүлөт.

3.4. Талапкерди көрсөтүү жөнүндө арыздар төрагалык кылуучу тарабынан күбөлөндүрүлөт жана аларды жашыруун добуш берүү үчүн бюллетенге киргизүү үчүн эсептөө комиссиясына берилет.

3.5. Айылдык кеңештин төрагасынын кызмат ордуна талапкер депутаттардын алдында чыгып сүйлөйт, алардын суроолоруна жооп берет.

Чыгып сүйлөө үчүн ага 3 мүнөткө, суроолорго жооп берүү үчүн 3 мүнөткө, корутунду сөз сүйлөө үчүн 10 мүнөткө чейин сөз берилет.

3.6. Айылдык кеңештин төрагасынын кызмат ордуна талапкер добуш берүү жол-жоболору башталганга чейин өзүн өзү алып коё алат. Бул тууралуу төрагалык кылуучуга добуш бергенге чейин өзүнүн талапкерлигин алып коюу жөнүндө арызын жөнөтөт. Өзүн өзү алып коюу добуш берүүсүз кабыл алынат.

3.7. Талкуулоо токтотулгандан кийин эсептөө комиссиясы айылдык кеңештин төрагасынын кызмат ордуна талапкерлер боюнча маалыматты (Ф.А.А) жашыруун добуш берүү үчүн бюллетенге киргизет.

3.8. Айылдык кеңештин төрагасын шайлоо депутаттар тарабынан жашыруун добуш берүү жолу менен жүзөгө ашырылат. Эгерде ага депутаттардын жалпы санынын көпчүлүгү катышса, төраганы шайлоо боюнча кворум түзүлдү деп эсептелет.

Айылдык кеңештин депутаттарынын жалпы санынын көпчүлүк добушун алган талапкер төрага болуп шайланды деп эсептелет.

Эгерде:

- бир талапкер катталса, бирок добуш берүүнүн жыйынтыгы боюнча депутаттардын жалпы санынын көпчүлүк добуштарын албай калса, кайра шайлоо өткөрүлөт;

- эки талапкер катталса жана алардын бири да добуштардын зарыл болгон санын албай калса, добуштардын көбүрөөк санын алган бир талапкер боюнча добуш берүүнүн

экинчи туру өткөрүлөт. Эгерде биринчи турда эки талапкер депутаттардын добуштарынын тең санын алып калса, кайра шайлоо өткөрүлөт:

- экиден ашык талапкер катталса жана алардын бири да депутаттардын добуштарынын зарыл болгон санын албай калса, добуштардын көбүрөөк санын алган эки талапкер боюнча добуш берүүнүн экинчи туру өткөрүлөт. Эгерде биринчи турда талапкерлердин бири добуштардын көбүрөөк санын алса, ал эми кийинки эки талапкер добуштардын тең санын алса, добуштардын көбүрөөк санын алган бир талапкер боюнча добуш берүүнүн экинчи туру өткөрүлөт. Эгерде биринчи турда эки талапкер добуштардын көбүрөөк тең санын алса, ал эми башка талапкерлер азыраак добуш алса, добуштардын көбүрөөк тең санын алган эки талапкер боюнча добуш берүүнүн экинчи туру өткөрүлөт. Эгерде биринчи турда бардык талапкерлер добуштардын тең санын алса, кайра шайлоо өткөрүлөт.

Добуш берүүнүн жыйынтыгында ушул пунктта каралбаган башка кырдаалдар келип чыккан учурда, кайра шайлоо өткөрүлөт.

Эгерде талапкерлер үчүн дегенге караганда депутаттардын добуштарынын көпчүлүгү "бардык талапкерлерге каршы" позициясы үчүн берилсе, кайра шайлоо өткөрүлөт.

Эгерде ушул Регламентте белгиленген мөөнөттөрдө бир дагы талапкер катталбаса, же болбосо катталган талапкерлер шайлоого катышуудан баш тартса, кайра шайлоо өткөрүлөт.

Эгерде кайра шайлоого бир дагы талапкер катталбаса, же болбосо катталган талапкерлер шайлоого катышуудан баш тартса, кайра шайлоо өткөрүлөт.

Айылдык кеңештин төрагасын шайлоо, эгерде:

- кворумдун жоктугунан улам эки жолу болбой калса, кайра шайлоо өткөрүлөт;

- эки жолу өткөрүлсө, бирок талапкерлер добуштардын зарыл санын албай калса, кайра шайлоо өткөрүлөт.

4. Айылдык кеңештин төрагасынын ыйгарым укуктары

4.1. Айылдык кеңештин төрагасы:

- айылдык кеңештин сессияларын чакырат жана алып барат;

- айылдык кеңештин иш планын бекитүү үчүн сессияга чыгарат;

- айылдык кеңештин сессияларын даярдоого жалпы жетекчилик жүргүзөт, маселелерди алдын ала кароо жана алар боюнча тиешелүү корутундуларды (чечимдерди) чыгарып сессиянын күн тартибине киргизүү үчүн туруктуу комиссияларга жөнөтөт;

- айылдык кеңештин сессиясынын кароосуна чыгарылган маселелердин даярдыгын көзөмөлдөйт;

- айылдык кеңештин сессиясынын күн тартибин түзөт;

- айылдык кеңештин токтомдоруна кол коет жана алардын жарыяланышына жана аткарылышына көзөмөл жүргүзөт;

- айылдык кеңештин туруктуу жана убактылуу комиссияларынын ишин координациялайт;

- айылдык кеңештин төрагасынын орун басарынын/орун басарларынын жана туруктуу (убактылуу) комиссияларынын төрагаларынын өз милдеттерин аткаруусун көзөмөлдөйт;

- депутаттарга өздөрүнүн ыйгарым укуктарын жүзөгө ашырууга, жарандарды кабыл алуусуна, шайлоочулардын алдында отчет берүүсүнө көмөктөшөт, аларды маалыматтар менен камсыз кылат, депутаттардын укуктарын жана милдеттерин жүзөгө ашырууга байланышкан маселелерди карайт;

- айылдык кеңештин жана анын органдарынын ишинин ачык-айкындыгын камсыз кылат;

- мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, коомдук бирикмелер жана жарандар менен болгон мамиледе айылдык кеңештин атынан чыгат;

- айылдык кеңештин жергиликтүү коомдоштуктар, аймактык коомдук өз алдынча башкаруу органдары, мамлекеттик органдардын аймактык бөлүмдөрү жана тиешелүү аймакта жайгашкан башка юридикалык жактар менен өз ара аракеттерин уюштурат;

- айылдык кеңештин, анын органдарынын абройун, депутаттардын ар-намысын жана кадыр-баркын коргоо жана сактоо боюнча чараларды кабыл алат;

- мыйзамдарга ылайык Кыргыз Республикасынын мамлекеттик сыйлыктары менен сыйлоо, ардак наамдарын ыйгаруу жөнүндө өтүнүч берет;

- ушул Регламентке жана башка ченемдик укуктук актыларга ылайык башка маселелерди чечет.

4.2. Айылдык кеңештин төрагасы өзүнүн компетенциясынын чектеринде тескеме (буйрук) чыгарат. Төраганын тескемеси Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына карама каршы келген учурда, ал айылдык кеңештин сессиясында депутаттар аркылуу жокко чыгарылышы мүмкүн.

5. Айылдык кеңештин төрагасынын орун басары

5.1. Айылдык кеңештин төрагасынын орун басары/басарлары айылдык кеңештин ыйгарым укугунун мөөнөтүнө төраганын берген сунушу боюнча айылдык кеңештин сессиясында депутаттардын ичинен депутаттардын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен шайланат. Айылдык кеңештин төрагасынын орун басарын/басарларын шайлоодо добуш берүү ачык же жабык болоорун ошол сессияда депутаттар чечет.

Айылдык кеңештин төрагасынын 1 орун басары болот.

5.2. Айылдык кеңештин төрагасынын орун басары өз ишин коомдук баштальшта аткарат.

5.3. Айылдык кеңештин төрагасынын орун басары:

-айылдык кеңештин төрагасынын тапшырмаларын аткарат;

-айылдык кеңештин төрагасы жок болгон учурда же ал өзүнүн иш-милдеттерин аткарууга мүмкүн болбой калган учурда төраганын иш-милдеттерин аткарат, ошондой эле төраганын тапшыруусу боюнча сессияларды алып барат;

6. Айылдык кеңештин төрагасынын жана анын орун басарынын ыйгарым укуктарын мөөнөтүнөн мурда токтотуу

6.1. Айылдык кеңештин төрагасы жана анын орун басары/басарлары алардын жеке өтүнүчү боюнча, ошондой эле алар өздөрүнүн милдеттерин аткара албай калган шарттарга байланыштуу ыйгарым укуктарын мөөнөтүнөн мурда токтотот. Мындай учурда төрага жана анын орун басары ыйгарым укуктарын мөөнөтүнөн мурда токтотуу жөнүндө маселени жазуу жүзүндө кеңешке кайрылат. Мындай учурда ачык добуш берүү аркылуу депутаттардын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен өтүнүч кабыл алынат.

6.2. Өздөрүнүн милдеттерин аткарбаган же талаптагыдай аткарбаган учурда айылдык кеңештин сессиясында жашыруун (же ачык) добуш берүү жолу менен айылдык кеңештин төрагасы, төрагасынын орун басары ээлеген кызмат ордунан мөөнөтүнөн мурда бошотулушу мүмкүн. Айылдык кеңештин төрагасын, төраганын орун басарын мөөнөтүнөн мурда бошотуу тууралуу маселе эң кем дегенде депутаттардын жалпы санынын үчтөн биринин демилгеси боюнча киргизилет.

6.3. Айылдык кеңештин төрагасын мөөнөтүнөн мурда бошотуу тууралуу чечим депутаттардын жалпы санынын үчтөн экиден кем эмесинин добуштары менен, ал эми төраганын орун басарын мөөнөтүнөн мурда бошотуу тууралуу чечим, депутаттардын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен кабыл алынат. Бул учурда добуш берүүнүн ачык же жашыруун болушун ушул Регламентте белгиленген тартипте аныкталат.

7. Айылдык кеңештин туруктуу жана убактылуу комиссиялары

7.1. Айылдык кеңештин карамагына кирген маселелерди алдын ала кароо жана даярдоо үчүн, ошондой эле кеңештин чечимдерин жүзөгө ашырууга катышуу, айыл

аймагында жайгашкан мекемелер жана уюмдар тарабынан аткарылышына контролдук кылуу үчүн туруктуу комиссиялар түзүлөт. Зарыл болгон учурда айылдык кеңеш тарабынан ошондой эле убактылуу комиссиялар түзүлүшү мүмкүн.

Айылдык кеңештин карамагына кирген маселелер тиешелүү туруктуу комиссиялар тарабынан алдын ала каралбай туруп, сессияда каралышы мүмкүн эмес.

7.2. Туруктуу комиссиялар айылдык кеңештин түзүмдүк бөлүгү болуп саналат жана айылдык кеңештин ыйгарым укугунун мөөнөтүнө токтом кабыл алуу менен түзүлөт жана депутаттардын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен бекитилет.

7.3. Туруктуу комиссиялар айылдык кеңештин депутаттарынын ичинен түзүлөт. Туруктуу комиссиялардын курамына кеңештин төрагасы жана анын орун басары шайлана албайт.

7.4. Туруктуу комиссиянын сандык курамы 5 депутаттан кем болбоого жана 9 депутаттан көп болбоого тийиш.

7.5. Айылдык кеңештин депутаты бир гана туруктуу комиссияга мүчө боло алат жана туруктуу комиссиялардын мүчөлөрү бирдей укукка ээ. Комиссия мүчөсүнүн ыйгарым укуктары кеңеш тарабынан анын өтүнүчү боюнча, ошондой эле ага өз милдеттерин аткарууга мүмкүндүк бербеген жагдайларга байланыштуу мөөнөтүнөн мурда токтотулушу мүмкүн.

7.6. Туруктуу комиссиялардын мүчөлөрү өздөрүнүн курамынан алардын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен комиссиянын төрагасын жана орун басарын шайлашат.

7.7. Комиссиянын төрагасы жана орун басары өзүнүн милдеттерин талаптагыдай аткарбаган учурда комиссиянын көпчүлүк мүчөлөрүнүн чечими боюнча жаңыдан шайланышы мүмкүн.

7.8. Туруктуу комиссиялар айылдык кеңештин алдында жоопкер жана ага отчет берет. Кезектеги жыл аяктагандан кийин туруктуу комиссиялар өзүнүн иши жөнүндө айылдык кеңешке отчет беришет.

7.9. Ыйгарым укуктарынын мөөнөтүнүн аралыгында, зарычылыкка жараша, айылдык кеңеш жаңы туруктуу комиссияны түзүүгө, мурда түзүлгөндөрдү жоюуга жана кайра түзүүгө, алардын курамына өзгөртүү киргизүүгө укугу бар.

8. Айылдык кеңештин туруктуу комиссияларынын ыйгарым укуктары

8.1. Айылдык кеңештин туруктуу комиссиялары өздөрүнүн компетенцияларынын чектеринде карамагына кирген маселелерди даярдоону жана алдын ала кароону ишке ашырат, тийиштүү корутунду же чечим менен аларды кеңештин кароосуна киргизет;

Айылдык кеңештин туруктуу комиссиялары:

1) тиешелүү аймакта социалдык-маданий жана өндүрүштүк инфраструктураны өнүктүрүү, жергиликтүү өз алдынча башкаруунун экономикалык негизин чыңдоо маселелери боюнча сунуштарды кеңешке киргизет;

2) айылдык кеңеш тарабынан кабыл алынган чечимдердин аткарылышына контролду ишке ашырат;

3) өзүнүн ишине илимпоздорду, адистерди, көз карандысыз эксперттерди, жарандык коомдун өкүлдөрүн жана жергиликтүү коомдоштуктун мүчөлөрүн жана башка адамдарды тартууга укуктуу;

4) иш-аракеттеринин майнаптуулугун жана натыйжалуулугун аныктоо максатында айылдык кеңеш кабыл алган ченемдик укуктук актылардын мониторингин жана аларга баа берүүнү айылдык кеңеш белгилеген тартипте туруктуу негизде жүргүзөт.

8.2. Айылдык кеңештин туруктуу комиссиялары өзүнүн карамагына кирген маселелер боюнча айыл өкмөтүнүн, муниципалдык ишканалардын жана мекемелердин жетекчилерин жана кызматкерлерин угууга укуктуу.

8.3. Айылдык кеңештин туруктуу комиссиялары өзүнө караштуу аймакта жайгашкан уюмдардын жана мекемелердин ыкчам-чарбалык ишине кийлигишүүгө укуксуз.

9. Туруктуу комиссиялардын жыйындары

9.1. Туруктуу комиссиялардын жыйындары комиссиянын иш-планына ылайык чакырылат.

9.2. Туруктуу комиссиялар алардын компетенциясына кирген маселелер боюнча тийиштүү чечимдерди же корутундуларды кабыл алат.

9.3. Туруктуу комиссиялардын жыйындары коомчулук үчүн ачык болуп саналат, кызыкдар болгон бардык тараптар туруктуу комиссиялардын жыйындарына ушул Регламентте белгиленген тартипте катышууга укуктуу.

9.4. Эгерде мыйзамдарга ылайык каралып жаткан маселе мамлекеттик сырга тийиштүү болгон учурда туруктуу комиссиянын мүчөлөрү комиссиянын жабык жыйынын өткөрүү тууралуу чечим кабыл алат.

9.5. Комиссиянын төрагасы жыйынды өткөрүү датасы жана анда каралуучу маселелер тууралуу 3 жумушчу күндөн кеч эмес комиссиянын мүчөлөрүнө, айылдык кеңештин төрагасына жана анын орун басарына кабарлайт, ошондой эле жарандарга, чакырылган адамдарга алдын ала маалымдоо боюнча чараларды кабыл алат.

9.6. Эгерде жыйынга комиссиянын мүчөлөрүнүн жарымынан ашыгы катышса, анда ал укук ченемдүү болуп эсептелет. Комиссиянын чечими комиссиянын мүчөлөрүнүн жөнөкөй көпчүлүк добушу менен кабыл алынат.

9.7. Туруктуу комиссиянын төрагасы өзүнүн демилгеси менен, ошондой эле, комиссиянын мүчөлөрүнүн үчтөн биринин, айылдык кеңештин төрагасынын талабы боюнча да комиссиянын жыйынын чакыра алат.

9.8. Туруктуу комиссиянын жыйынына кеңеш берүүчү добуш укугу менен ошол комиссияга мүчө эмес депутаттардын, ошондой эле айылдык кеңештин төрагасынын жана анын орун басарынын, айыл өкмөт башчысынын катышууга укугу бар, алар талкууланган маселе боюнча сөз сүйлөөгө жана талкууланган маселе боюнча өз пикирин билдирүүгө укуктуу.

9.9. Комиссиянын чечимине, корутундусуна туруктуу комиссиянын төрагасы кол коет, ал жокто анын орун басары кол коет.

9.10. Айылдык кеңештин туруктуу комиссияларынын ишинин материалдык-техникалык жактан камсыз кылуу (орун-жай, эмеректер, кеңсе товарлары ж.б. менен камсыз кылуу) кеңештин аппаратына жүктөлөт.

9.11. Бир нече туруктуу комиссиялардын карамагына кирген маселелер комиссиялардын демилгеси менен, ошондой эле айылдык кеңештин төрагасынын тапшырмасы боюнча туруктуу комиссиялардын кошмо жыйыны уюштурулушу мүмкүн.

10. Туруктуу комиссиянын төрагасынын ыйгарым укуктары

10.1. Туруктуу комиссиянын төрагасы:

1) комиссиянын жыйындарына төрагалык кылат;

2) комиссиянын дарегине келип түшкөн документтер жөнүндө комиссиянын мүчөлөрүнө түздөн-түз же жооптуу катчы аркылуу маалымдайт;

3) комиссиянын мүчөлөрү, жооптуу катчы, айылдык кеңештин төрагасы менен бирдикте бир жылга туруктуу комиссиянын иш планын түзөт;

4) туруктуу комиссиялардын мүчөлөрү менен бирдикте комиссиянын жыйынынын күн тартибинин долбоорун түзөт;

5) комиссиянын жыйынын чакырат жана зарыл документтерди жана башка материалдарды даярдоону уюштурат;

6) комиссиянын ишине байланыштуу материалдар жана документтер менен комиссия мүчөлөрүн тааныштырат;

7) жыл сайын айылдык кеңештин сессияларында туруктуу комиссиянын ишинин жыйынтыктары жөнүндө отчет берет.

11. Туруктуу комиссиялардын мүчөлөрү

11.1. Туруктуу комиссиялардын мүчөлөрү төмөндөгүлөргө укуктуу:

1) туруктуу комиссиялардын жыйынында кароо үчүн сунуштарды киргизүүгө;

2) комиссиянын иш планы, комиссиянын жыйындарынын күн тартиби боюнча, талкууланууга маселелерди кароонун тартиби жана анын маңызы боюнча сунуштарды жана сын-пикирлерди киргизүүгө;

3) комиссияда каралып жаткан маселелер боюнча кызмат адамдарынын жана башка адамдардын маалыматтарын угуунун зарылдыгы жөнүндө сунуш киргизүүгө;

4) комиссиянын чечимдеринин, корутундуларынын долбооруна сунуштарды жана сын-пикирлерди киргизүүгө;

5) өзүнүн сунуштарын негиздөө менен чыгып сүйлөөгө, маалымат берүүгө;

6) комиссиянын компетенциясына кирген маселелер боюнча маалымат алууга.

11.2. Туруктуу комиссиялардын мүчөлөрү төмөндөгүлөргө милдеттүү:

1) ушул Регламенттин жоболорун сактоого;

2) өзү мүчөсү болуп саналган туруктуу комиссиялардын бардык жыйындарына катышууга. Комиссиянын жыйынына жүйөлүү себептерден улам катышууга мүмкүнчүлүгү болбой калган учурда комиссиянын төрагасына жазуу жүзүндө билдирүүгө;

3) айылдык кеңештин жана анын комиссияларынын компетенцияларына кирген маселелерге арналган иш-чараларга катышууга;

4) ал кабыл алган чечимдерди жүзөгө ашырууга активдүү катышууга, комиссиянын тапшырмаларын аткарууга.

12. Депутаттык топтор

12.1. Депутаттык топтор -айылдык кеңештин үчтөн кем эмес депутаттарынын бирикмеси.

12.2. Депутаттык топ анын түзүлгөнү, аталышы, курамынын тизмеси, лидеринин фамилиясы жөнүндө жарыяланган учурдан тартып расмий статуска ээ болот.

12.3.Депутаттык топ ушул Регламенттин негизинде ишмердүүлүгүн жүзөгө ашырат.

12.4. Депутаттык топ алар боюнча саясий көз карашын аныктоо үчүн айылдык кеңеш карай турган маселелерди алдын ала кароого укуктуу.

12.5. Депутаттык топтун иши төмөнкү учурларда токтотулат:

- айылдык кеңештин ыйгарым укуктары токтотулганда;
- айылдык кеңеш өзүн өзү таратканда.

АЙЫЛДЫК КЕҢЕШТИН ИШИН УЮШТУРУУ

13. Айылдык кеңештин биринчи (уюштуруу) сессиясы

13.1. Жаңы шайланган айылдык кеңештин биринчи сессиясы мурдагы чакырылыштагы кеңештин төрагасы тарабынан (эгерде мыйзамда башкача жазылбаса) шайлоонун расмий жыйынтыктары жарыялангандан кийин эки жумалык мөөнөттөн кечиктирилбестен чакырылат.

Биринчи сессияны даярдоону айылдык кеңештин аппараты (жооптуу катчы) жүргүзөт.

13.2. Айылдык кеңештин жооптуу катчысы (мындан ары — катчы) биринчи сессияга 3 күн калганга чейин депутатка төмөнкү маалыматтарды жиберет:

- жаңы шайланган депутаттар жөнүндө маалыматты;
- жооптуу катчынын байланыш телефондорун;
- сессия өтүүчү жайды жана убактысын.

13.3. Айылдык кеңештин биринчи сессиясын тиешелүү айылдык кеңештин жаш курагы боюнча улуу депутаты ачат, кеңештин төрагасы шайланганча сессияны алып барат.

13.4. Айылдык кеңештин сессиясы депутаттардын жалпы санынын жарымынан көбү катышса укук ченемдүү болот.

13.5. Төрагалык кылуучу айылдык кеңешке шайлоонун натыйжалары жөнүндө маалыматты жарыялоо үчүн аймактык шайлоо комиссиянын төрагасына сөз берет.

13.6. Аймактык шайлоо комиссиясынын төрагасы айылдык кеңештин депутаттарына белгиленген үлгүдөгү мандатын ырастоочу күбөлүк жана төш белгини тапшырат.

13.7. Айылдык кеңештин депутатынын ыйгарым укуктары мандат тапшырылган күндөн тартып башталат.

13.8. Жаңы чакырылыштагы айылдык кеңештин депутаттары ыйгарым укуктарына киришкенден кийин төмөнкү маселелерди биринчи кезекте кароого тийиш:

- төраганы жана анын орун басарын шайлоо үчүн эсептөө комиссиясын түзүү;

- төраганы жана анын орун басарын / орун басарларын шайлоо;

- айылдык кеңештин чечими боюнча биринчи кезекте каралуучу маселелердин катарына башка да маселелер киргизилиши мүмкүн.

13.9. Жогоруда көрсөтүлгөн маселелерди кароонун ирети сессиянын күн тартибинде аныкталат.

14. Айылдык кеңештин жана анын органдарынын ишин пландаштыруу

14.1. Айылдык кеңеш, анын туруктуу комиссиялары иш планын бир жылга түзөт. Айылдык кеңештин иш планы тууралуу маселе биринчи сессия өткөрүлгөн соң кийинки сессиянын күн тартибине киргизилет.

14.2. Айылдык кеңештин иш планы айылдык кеңештин төрагасынын орун басары/орун басарлары, туруктуу комиссиялардын төрагалары, жооптуу катчысы менен биргеликте айылдык кеңештин төрагасы тарабынан түзүлөт, зарылчылыкка жараша айыл аймагында жайгашкан уюмдардын, ишканалардын жана мекемелердин жетекчилери чакырылат.

14.3. Айылдык кеңештин туруктуу комиссиясынын иш планы айылдык кеңештин иш планынын негизинде туруктуу комиссиялардын мүчөлөрү, жооптуу катчысы, айылдык кеңештин төрагасы менен биргеликте түзүлөт.

14.4. Иш планга бир жыл аралыгында айылдык кеңештин сессияларында, туруктуу комиссиялардын жыйындарында карала турган маселелер киргизилет.

14.5. Айылдык кеңештин курамы, туруктуу комиссиялардын курамы, ошондой эле иш пландары айыл аймагындагы маалымат такталарына документтердин көчүрмөлөрүн жайгаштыруу аркылуу айыл аймагынын тургундарына маалымдалуусу шарт.

15. Айылдык кеңештин сессиясын даярдоонун жана өткөрүүнүн тартиби

15.1. Айылдык кеңештин сессиясы карамагына кирген маселелерди коллективдүү талкуулоо жана ал боюнча тийиштүү чечим кабыл алына турган, ишинин эң негизги уюштуруучулук-укуктук формасы болуп саналат.

15.2. Айылдык кеңештин сессиясы депутаттардын жалпы санынын жарымынан көбү катышканда укук ченемдүү (кворум) болот.

15.3. Депутаттарды каттоо башталгандан кийин 10 мүнөттүн кийин кворум болбосо, төрага 30 мүнөткө тыныгуу жарыялайт. Эгерде тыныгуудан кийин да кворум камсыз кылынбаса, анда сессия кворум жоктугуна байланыштуу башка убакытка жылдырылат.

15.4. Айылдык кеңештин сессиясын төрага чакырат:

- өзүнүн демилгеси боюнча;

- депутаттардын жалпы санынын үчтөн биринен кем эмесинин (жазуу жүзүндөгү) демилгеси боюнча;

- айыл өкмөт башчысынын сунушу боюнча;

- жергиликтүү мамлекеттик администрациясынын башчысы - акимдин сунушу боюнча.

15.5. Айылдык кеңештин сессиясы кварталына бир жолудан кем эмес өткөрүлөт. Белгиленген мөөнөттө чакырылуучу сессиялардан тышкары, кезексиз сессиялар өткөрүлүшү мүмкүн.

15.6. Айылдык кеңештин сессиясы коомчулук үчүн ачык болуп саналат. Сессияга ушул Регламентте каралган тартипте бардык кызыкдар адамдар катышууга укуктуу.

15.7. Эгерде каралып жаткан маселе мыйзамдарга ылайык мамлекеттик жашыруун сыр болуп саналса, айылдык кеңеш жабык сессия өткөрүү боюнча чечим кабыл алышы мүмкүн.

15.8. Айылдык кеңештин сессиясын чакыруу тууралуу жарыя сессияга чейин 5 календардык күндөн кечиктирилбестен, депутаттарга, айыл аймагынын тургундарына жеткиликтүү, көрүнүктүү жерлерге илинүүгө тийиш.

15.9. Айылдык кеңештин сессиясына катышуучу депутаттардын саны каттоонун натыйжалары боюнча аныкталат. Депуттарды каттоону жооптуу катчы жүргүзөт, каттоо ар бир сессиянын алдында жана каттоонун убактысы көрсөтүлүү менен сессия аяктаганга чейин жүргүзүлөт. Депуттарды каттоо журналы жооптуу катчыда (же кеңештин төрагасында) сакталат.

15.10. Кыргыз Республикасынын эмгек мыйзамдарына ылайык тиешелүү документ менен тастыкталган ооруу, иш сапары жана башка себептер сессияга депутаттын катышпай калышынын жүйөлүү себептери болуп саналат. Мындай учурда депутат кеңештин төрагасына сессияга катышпай калышынын жүйөлүү себептерин тастыктаган документти тапшырат.

15.11. Сессияларга бир жыл аралыгында төрт жолудан ашык жүйөлүү себепсиз катышпай калган депутатка карата, депутаттардын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен депутаттык ыйгарым укуктарын токтотуу тууралуу чечими кабыл алынат. Мындай чечим күчүнө киргенден кийин (жарыяланган күндөн баштап) ыйгарым укуктарын токтотуу үчүн аймактык шайлоо комиссиясына жөнөтүлөт.

16. Айылдык кеңештин кезексиз сессиясы

16.1. Кечиктирилгис маселелерди чечүү үчүн айылдык кеңештин төрагасы өзүнүн демилгеси же айыл өкмөт башчысынын, жергиликтүү мамлекеттик администрациясынын башчысы-акимдин жана депутаттардын жалпы санынын үчтөн биринин сунушу боюнча кезексиз сессия чакырууга укуктуу.

16.2. Кезексиз сессияны чакыруу боюнча кеңештин төрагасынын сессияда каралуучу маселелерди көрсөтүү жана аны чакыруунун зарылдыгын негиздеген маалымдама депутаттарга жөнөтүлөт.

16.3. Кезексиз сессия сунуш келип түшкөн күндөн тартып сессияга чейин 5 календардык күн мурун чакырылат. Кезексиз сессиянын күн тартиби жана зарыл каралуучу маселелердин материалдары депутаттарга жана чакырылган адамдарга кезексиз сессияга чейин 3 календарлык күн мурун таркатылат.

16.4. Өзгөчө кырдаал жаралган учурда айылдык кеңештин төрагасы депутаттарды, чакырылуучу адамдарды жана айыл аймак тургундарын маалымдоонун мөөнөтүн сактабастан кезексиз сессияны чакырууга укуктуу.

17. Сессиянын күн тартиби

17.1. Сессиянын күн тартибинин долбоору айылдык кеңештин иш планынын, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын, депутаттардын, айыл өкмөт башчысынын сунуштарынын негизинде сессия күнүнө чейин 5 күн мурда түзүлөт. Өзгөчө кырдаал жаралган учурларда кечиктирилгис түрдө түзүлөт.

17.2. Күн тартибинин долбоорунун маселелери алар туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарында алдын ала каралгандан кийин жана алар айылдык

кеңештин туруктуу (убактылуу) комиссияларынын төрагалары менен макулдашылгандан кийин торага тарабынан киргизилет.

17.3. Өткөрүлө турган жайы жана убактысын белгилөө менен төрага тарабынан аныкталган сессиянын күн тартибинин долбоору, сессияда каралууга тийиш болгон токтомдордун долбоорлору жана башка документтер менен материалдар сессия башталганга чейин 3 календардык күндөн кеч эмес депутаттарга жана чакырылган адамдарга жөнөтүлөт. Күн тартибинин долбоору бир эле учурда маалымат такталарына жайгаштырылат.

17.4. Эгерде айылдык кеңештин депутаттары зарыл деп эсептесе, сессиянын күн тартибинин долбоору жергиликтүү маалымат булактарына жарыя кылынат.

17.5. Сессиянын күн тартибинин долбоору төрага тарабынан негиз катары кабыл алуу үчүн добушка коюлат.

17.6. Сессияда негиз катары кабыл алынган күн тартибинин долбооруна өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилиши мүмкүн.

17.7. Сессияда негиз катары кабыл алынган күн тартибинин долбооруна жаңы маселе менен толуктоо тууралуу сунуш, эгерде сунуш кылынган маселе мурда туруктуу комиссияларында каралган болсо гана, катышкан депутаттардын көпчүлүк добушу менен киргизилет.

18. Айылдык кеңештин сессиясындагы депутаттын укугу жана милдети

18.1. Айылдык кеңештин депутаты төмөндөгүлөргө укуктуу:

-кеңештин органдарын шайлоого жана аларга шайланууга;

-кеңештин жана анын органдарынын кароосу үчүн маселелерди сунуш кылууга;

-жарыш сөздөргө катышууга, суроо-талап менен кайрылууга, баяндамачыга суроолорду берүүгө;

-кеңешке отчет берүүчү органдын же кызмат адамынын сессияда отчетун угуу, ошондой эле башка органдардын жана кызмат адамдарынын компетенциясына кирген маселелер боюнча маалыматтарын угуу боюнча сунуштарды киргизүүгө;

-өзүнүн сунуштарын негиздөө менен жана добуш берүүнүн түрү боюнча чыгып сүйлөөгө, маалымат берүүгө;

-Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында жана ушул Регламентте ага берилген башка укуктардан пайдаланууга.

18.2. Айылдык кеңештин депутаты төмөндөгүлөргө милдеттүү:

-ар бир сессиянын алдында каттоодон өтүүгө жана сессияга толук катышууга;

-регламентти, сессиянын күн тартибин жана төраганын укук ченемдүү талаптарын сактоого;

-колун көтөрүү аркылуу сөз сүйлөөгө;

-жүрүм-турум этикасынын эрежелерин сактоого;

-чыгып сүйлөгөндө катышып жаткандардын ар-намысына жана кадыр-баркына акарат келтирген орой, мазактоочу сөздөрдү колдонбоого, мыйзамсыз аракеттерге чакырбоого, жалган маалыматтарды пайдаланбоого;

-сессия учурунда сыртка чыгууда төрагадан уруксат алууга.

18.3. Өзүнүн милдеттерин аткарбаган учурда депутаттын мыйзам чегинде жоопкерчилиги каралышы мүмкүн.

18.4. Айылдык кеңештин депутаты анын жеке кызыкчылыгына байланыштуу, башкача айтканда ал үчүн, анын жубайы, алардын ата-энелери, балдары, бир туугандары үчүн материалдык жактан пайдалуу маселелер кеңештин сессияларында каралган учурда катышууга жана добуш берүүгө тийиш эмес.

19. Депутаттык этика

19.1. Айылдык кеңештин депутаты өзүнүн ыйгарым укуктарын аткарган учурда жеке жана коомдук кызыкчылыктардын кагылышуусунан (мындан ары кызыкчылыктардын кагылышуусу) качууга милдеттүү.

19.2. Кызыкчылыктардын кагылышуусу жаралган учурда депутат өзүн депутаттык этиканын кодексине ылайык алып жүрүүгө милдеттүү. Депутат өзүнүн ак ниеттүүлүгүнө коомчулукта шектенүү пайда кылбашы үчүн аракет кылууга тийиш.

19.3. Айылдык кеңештин, туруктуу жана убактылуу комиссиянын жыйындарында кандай гана маселе болбосун, аны караганга чейин же аны карап жаткан учурда депутат ошол маселеге жеке кызыкчылыгы бар болсо, кызыкчылыктардын кагылышуусу жөнүндө төраганын эсине салууга милдеттүү жана маселени андан аркы талкуулоодон жана добуш берүүдөн четтөөгө тийиш.

19.4. Мындай жоболор депутат тарабынан бузулган учурда регламент боюнча тиешелүү туруктуу комиссия тарабынан талкууланып, корутундусу кеңештин кароосуна сунуш кылынууга тийиш.

19.5. Сессияларда, жыйындарда чыгып сүйлөгөн депутат өтө орой, кемсинткен, уят жана сөгүнгөн сөздөрдү колдонууга, кимдир бирөөнүн дарегине негизсиз айыптоолорду айтпоого, ар-намыс, кадыр-барк жана ишмердик беделин мазактоого жол бербөөгө, жалган маалыматтарды пайдаланбоого, мыйзамсыз аракеттерге чакырбоого тийиш.

20. Депутаттарга карата колдонулуучу чаралар

20.1. Эгерде депутат өзүнүн жүрүм-туруму менен сессияны өткөрүүгө жолтоо болсо, төраганын эскертүүсүн эске албаса, башка депутаттар же сессиянын катышуучулары менен кайым айтышса, талкууланган маселеден башкага өтүп кетсе, ушул Регламенттин жоболорун бузса, ага карата төмөнкүдөй чаралар колдонулушу мүмкүн:

-эскертүү;

-сессиянын аягына чейинки мөөнөткө сөз бербөө

20.2. Эскертүүгө карабай кайрадан тартип бузуулар болсо, ага карата жыйын залынан чыгарылат жана мындай аракеттери боюнча материаллар тиешелүү этика боюнча туруктуу комиссиянын кароосуна берилет

20.3. Депутатка жана сессияга катышкандарга карата колдонулган чаралар сессиянын протоколунда белгиленүүгө тийиш.

21. Айылдык кеңештин сессияларына, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарына депутат эмес адамдардын катышуу тартиби

21.1. Айыл өкмөт башчысы, ошондой эле айыл аймакта иш жүргүзгөн башка кызмат адамдары, аппарат кызматкерлери, жергиликтүү коомдоштук мүчөлөрү, жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрү жана башка кызыкдар адамдар сессияларга жана туруктуу комиссиялардын жыйындарына атайын уруксат алуусуз катышууга укуктуу.

21.2. Жогоруда аталган адамдар сессияга жана/же анын органынын жыйындарына катышууга ниеттенишсе, сессиянын же жыйындын катчысы атайын каттоо журналына аларды каттайт жана алар жөнүндө маалыматтарды сессиянын же жыйындын протоколуна киргизет.

21.3. Айылдык кеңештин депутаты болуп саналбаган адамдардын маалыматтары (аты-жөнү, жашаган жери, кызматы) катчы тарабынан аларды катышып жаткан депутаттарга маалымдоо үчүн төрагага берилет.

21.4. Сессияга жана туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарына катышуунун тартиби жана Регламентти бузган учурда анын жоопкерчилиги тууралу тааныштырылат.

21.5. Сессияга, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарына катышып жаткан адамдар үчүн жыйындар залында атайын орун бөлүнөт. Эгерде катышуучулардын саны көп болуп, сессия, жыйындар залына батпаса аталган адамдардын өкүлдөрү

киргизилиши мүмкүн. Окуучулук бир көчөдөн, бир кварталдан, бир айылдан, бир уюмдан, бир мекемеден, бир бирикмеден бир окуя (эки же үч) болушу мүмкүн.

АЙЫЛДЫК КЕҢЕШТИН ЧЕНЕМ ЖАРАТУУ ИШИ. АЙЫЛДЫК КЕҢЕШТИН ТОКТОМДОРУН ДАЯРДООНУН, КИРГИЗҮҮНҮН, КАРООНУН ЖАНА КАБЫЛ АЛУУНУН ТАРТИБИ

22. Токтомдун формасына жана түзүмүнө коюлуучу жалпы талаптар

22.1. Айылдык кеңештин чечимдери токтом жана буйрук (тескеме) түрүндө жалпы депутаттардын көпчүлүк добушу менен кабыл алынат, айрым маселелр боюнча кеңештин чечимдери жалпы депутаттардын үчтөн эки добушу менен кабыл алынат. Кабыл алынган токтом, буйруктарга (тескемелерге) - кеңештин төрагасы, ал эми ал жок болгон учурда төраганын орун басары кол коет.

22.2 Айылдык кеңештин ченемдик укуктук актылары - токтом түрүндө, ал эми башка актылары - буйрук (тескеме) түрүндө кабыл алынат. Кабыл алынган актылар тиешелүү аймакта милдеттүү юридикалык күчкө ээ.

1) Айылдык кеңештин токтомдору "Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамында белгиленген тартипте күчүнө кирет.

2) Айылдык кеңештин башка актылары, эгерде актынын өзүндө башкача каралбаса, алар кабыл алынган күндөн тартып күчүнө кирет.

22.3. Айылдык кеңештин төрагасынын ыйгарым укуктарынын чегинде кабыл алынган чечимдерин айылдык кеңештин төрагасынын буйругу түрүндө жеке өзү кабыл алат.

Айылдык кеңештин төрагасынын буйруктары, эгерде актылардын өздөрүндө башкасы каралбаса, алар кабыл алынган күндөн тартып күчүнө кирет.

22.4. Айылдык кеңеш белгилүү бир маселе боюнча өзүнүн көз карашын билдирүү үчүн айылдык кеңештин кайрылууларын жана билдирүүлөрүн кабыл алууга укуктуу.

22.5. Айылдык кеңештин чечимдери алар кабыл алынган тартипте жокко чыгарылышы же күчүн жоготту деп табылышы мүмкүн.

22.6. Өзүнүн ыйгарым укуктарынын чектеринде кабыл алынган айылдык кеңештин токтомдору айыл аймакта жашаган бардык жарандар, опондой эле менчигинин түрүнө карабастан баардык ишканалар, уюмдар жана мекемелер тарабынан аткарылууга милдеттүү.

22.7. Айылдык кеңештин токтому менен таанышуу ачык болууга тийиш. Көчүрмөсү маалымат такталарында жайгаштыруу аркылуу жана «Маалымат алуу укугу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамында каралган башка каражаттар аркылуу жалпыга маалымдалууга жатат.

23. Айылдык кеңешке токтомдун долбоорун киргизүүнүн тартиби

23.1. Айылдык кеңештин сессиясына киргизилүүчү документтердин пакетинде төмөндөгүлөр камтылууга тийиш:

- тийиштүү туруктуу (убактылуу) комиссиялардын төрагалары жооптуу катчы менен бирге даярдалган жана айылдык кеңештин төрагасы менен макулдашылган токтомдун долбоору;

- токтомдун долбооруна маалымкат-негиздеме (маалымат);

- салыштырма таблица (колдонуудагы токтомго өзгөртүүлөр жана (же) толуктоолор киргизилген учурда);

- тийиштүү туруктуу (убактылуу) комиссиялардын корутундусу же чечими;

- экспертиза жүргүзүүнүн (зарылчылыкка жараша) натыйжасында даярдалган эксперттик корутундулар.

23.2. Айылдык кеңештин токтому мамлекеттик тилде ал эми зарыл болгон учурда расмий тилде да киргизилет жана кабыл алынат. Аймагында жашаган мамлекеттик тилди билгендердин саны басымдуулук кылган шартта жана айылдык кеңештин токтомун мамлекеттик тилде киргизүү жана кабыл алуу тууралуу айылдык кеңештин чечими болсо, токтом мамлекеттик тилде гана кабыл алууга жол берилет.

23.3. Регламенттин жана «Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарын бузуу менен даярдалып кароого киргизилген токтомдун долбоору белгиленген тартипте бузуулар четтетилгенге чейин кайтарылып берилүүгө жатат.

24. Айылдык кеңештин сессияларында маселелерди кароонун тартиби

24.1. Айылдык кеңештин сессияларында күн тартибине киргизилген жана сессиянын ишинин башталышында айылдык кеңештин депутаттары тарабынан күн тартибине кошумча киргизилип, бекитилген маселелер каралат.

24.2. Күн тартибине киргизилген маселелер боюнча маселенин демилгечиси же маселени алдын ала кароо тапшырылган туруктуу (убактылуу) комиссиянын төрагасы баяндама менен чыгып сүйлөйт, эгерде органдын же кызмат адамынын отчету болсо отчет берүүчү адам, эгерде уюмдун, мекеменин, ишкананын, бирикменин иши жөнүндө маалымат болсо, анда анын жетекчиси (мындан ары-баяндамачы) чыгып сүйлөйт, баяндамачы жок болуп калган учурда анын эмне үчүн жок болгондугун аныктоо менен маселе кийинки сессияга жылдырылат.

24.3. Айылдык кеңештин депутаты сессияда каралып жаткан маселе боюнча баяндамачыга суроо берүүгө, каралып жаткан маселе боюнча токтомдун долбооруна жазуу жана оозеки түрүндө сын-пикирлерин жана сунуштарын берүүгө укуктуу.

24.4. Маселени жана токтомдун долбоорун караган учурда туруктуу (убактылуу) комиссиялардын корутундулары, ошондой эле депутаттардын жазуу жана оозеки түрүндө сын-пикирлери жана сунуштары угулат, алар талкууланып добушка коюлат.

24.5. Талкуу (жарыш сөз) бүткөндөн кийин баяндамачы корутунду сөз сүйлөөгө укуктуу. Андан ары депутаттар добуш берүүнүн түрү (ачык, жашыруун) боюнча сунуш берүүгө укуктуу.

24.6. Талкууланып жаткан маселе боюнча токтомдун долбоорунун текстине депутаттардан сунуштар келип түшсө, төрага депутаттардын бардык сунуштарын түшкөн ирети боюнча добушка коет. Депутаттардын жалпы санынын көпчүлүгү добуш менен депутаттын сунушу кабыл алынды деп эсептелинет жана токтомдун долбоорунун текстине кошулат. Депутаттардын жалпы санынын көпчүлүк добушун ала албаган сунуш четке кагылды деп эсептелинет.

24.7. Токтомдун долбоору добуш берүү аркылуу киргизилген сунуштарды жана сын-пикирлерди эске алуу менен жалпысынан добушка коюлат. Эгерде токтомдун долбоору жалпысынан кабыл алынбаса, ал четке кагылды деп эсептелинет. Четке кагылган токтомдун долбоору айылдык кеңештин кезектеги сессиясына 3 айдан кийин гана киргизилиши мүмкүн.

24.8. Айылдык кеңештин депутаттары талкуулоонун жыйынтыктары боюнча, эгерде берилген суроолор боюнча баяндамачынын жоопторуна канааттанышпаса, же каралып жаткан маселени баяндамачы толук эмес иликтесе, же мыйзамдардын ченемдерине карама каршы келсе, депутаттардын сын-пикирлерин жана сунуштарын эске алып, айылдык кеңештин кийинки сессиясына киргизүү укугу менен маселени жеткире иштеп чыгууга жөнөтүү тууралуу депутаттардын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен чечим кабыл алууга укуктуу.

24.9. Талкуулоонун жүрүшүндө баяндамачы каралып жаткан маселени кийинки сессияга жылдыруу тууралуу билдирүү менен төрагага расмий түрдө жазуу же оозеки түрүндө кайрылууга укуктуу. Мындай учурда талкуу токтотулат, каралып жаткан маселе кийинки сессияда каралууга жатат.

25. Чыгып сүйлөөлөрдүн түрү жана алардын узактыгы

25.1. Сессияларда төмөндөгүдөй чыгып сүйлөөлөрдүн түрү жана алардын убактысынын узактыгы каралат:

-баяндама — 5 мүнөткө чейин;

-баяндамаларды жарыш сөздөрдө талкуулоо үчүн — 3 мүнөткө чейин;

-күн тартибин талкуулоо үчүн – 3 мүнөткө чейин;

-талкууланып жаткан маселе боюнча корутунду сөз үчүн — 3 мүнөткө чейин;

-шайлануучу кызматка талапкердин чыгып сүйлөөсү үчүн — 2 мүнөткө чейин;

-талкууланып жаткан талапкер боюнча жарыш сөзгө чыгып сүйлөө үчүн - 2мүнөткө чейин;

-добуш берүүнүн жүйөсү боюнча чыгып сүйлөө үчүн — 2 мүнөткө чейин;

-жыйынды алып баруунун тартиби боюнча чыгып сүйлөө үчүн — 2мүнөткө чейин;

-сунуштар, маалыматтар, билдирүүлөр, кайрылуулар үчүн — 3 мүнөткө чейин;

-кайталап сөз сүйлөө үчүн — 1 мүнөткө чейин;

25.2. Депутаттардын макулдугу менен төрага чыгып сүйлөөлөрдүн убактысын 5 мүнөткө чейин узартууга укугу бар.

25.3. Бир эле маселе боюнча бир депутаттын экиден ашык сөз сүйлөөсүнө жол берүү добуш менен чечилет.

25.4. Шайлануучу кызматка талапкердин баяндамасы, чыгып сүйлөөсү трибунадан жүргүзүлөт, калган чыгып сүйлөөлөр — трибунадан же олтурган ордунан жүргүзүлөт.

25.5. Депутат жыйында төрага тарабынан өзүнө сөз берилгенден кийин гана сөз сүйлөйт.

25.6. Сөз берүү жөнүндө сунуш төрагага жазуу түрүндө же оозеки түрүндө берилет.

25.7. Айыл өкмөт башчысы, райондун акими жана анын орун басарлары каралып жаткан маселе боюнча сөз сүйлөө үчүн кезексиз түрдө сөз алууга укуктуу.

25.8. Төрага тарабынан сессиянын ичинде 10 мүнөткө чейинки кезексиз тыныгуу жарыяланышы мүмкүн.

25.9. Баш аламандык пайда болгондо жана аны токтотууга мүмкүн болбой калган учурда төрага 30 мүнөткө чейин тыныгуу жарыялоого укуктуу. Эгерде сессия өз ишин кайрадан баштаганда баш аламандык улана берсе, төрага сессияны жабык деп жарыялоого жана/же аны белгилүү убакытка же күнгө которууга укуктуу.

26. Жарыш сөз (талкуулоо)

26.1. Төраганын уруксаты жок сессияда эч кимдин сөз сүйлөөгө укугу жок.

26.2. Жарыш сөзгө чыгып сүйлөөчүлөр талкууланып жаткан маселенин темасын кармануга тийиш. Чыгып сүйлөөчү темадан чыгып кеткен учурда, төрага ага эскертет, ал эми Регламенттин талаптарын кайталап бузган учурда төрага чыгып сүйлөөчүгө сөз бербөө жөнүндө маселени добушка коюуга укугу бар.

26.3. Төрага жарыш сөздөрдү токтотуу тууралуу сунуш келип түшкөндө депутаттарга чыгып сүйлөөнү каалагандардын, бирок сөз жетпей калгандардын саны жөнүндө баяндайт, кимиси чыгып сүйлөөнү талап кылып жатканын аныктайт жана ушуларды эске алуу менен жарыш сөздү токтотуу тууралуу маселени добушка коет.

26.4. Жарыш сөз токтотулгандыгына байланыштуу сөз сүйлөй албай калган депутат төрагага сүйлөөчү сөздөрүнүн текстин сессиянын протоколуна тиркеп коюу үчүн берүүгө укугу бар.

27. Айылдык кеңештин сессиясында чечим кабыл алуу

27.1. Айылдык кеңештин сессиясы депутаттардын жалпы санынын жарымынан көбү катышса укук ченемдүү. Айылдык кеңеш чечимди айылдык кеңештин депутаттарынын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен кабыл алат.

27.2. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган учурларда айылдык кеңеш айрым маселелер боюнча жалпы депутаттардын санынын үчтөн экисинин добушу менен чечим кабыл алат.
27.3. Депутаттардын сессияга катышкан санынын көпчүлүк добуштары менен жол-жобо (процедуралык) маселелери боюнча чечимдер кабыл алынат.

28. Добуш берүү жана анын түрлөрү

28.1. Ушул Регламентте добуш берүүнүн натыйжаларын аныктоо үчүн колдонулган төмөнкүдөй түшүнүктөр пайдаланылат:

-айылдык кеңештин депутаттарынын жалпы саны – 21; (мисалы: 11, 21, 31, 41 депутат)

-сессияга катышкандардын саны – каттоодон өткөн депутаттардын саны.

28.2. Айылдык кеңеш сессияларда ачык жана жашыруун добуш берүү жолу менен чечимдерди кабыл алат:

-ачык добуш берүү - депутаттардын кол көтөрүүсү аркылуу;

-жашыруун добуш берүү - депутаттар атайын кабинада бюллетендерди толтуруп, аларды чапталып бекитилген үкөккө салуу аркылуу жүргүзүлөт.

28.3. Айылдык кеңештин депутаты добуш берүүгө өзүнүн укугун жеке өзү ишке ашырат. Депутаттын добуш берүү укугун башка депутатка ишеним кат же башка жол менен өткөрүп берүүсүнө, онлайн добуш берүүсүнө жол берилбейт.

28.4. Айылдык кеңештин депутаты чечим кабыл алуу үчүн "макул" же "каршы" добуш бере алат. Бир маселе боюнча депутат бир гана добушка ээ.

28.5. Добуш берүү учурунда жок болгон депутат добуш берүү аяктагандан кийин өзүнүн добушун берүүгө укугу жок. Жыйындар залында катышып олтурган шартта депутаттын добуш берүүгө катышпай калышы добуш берүүнүн жыйынтыктарын кайра кароо үчүн негиз болуп саналбайт.

28.6. Добуш берүүнүн башталгандыгы жарыялангандан кийин эч кимдин аны үзгүлтүккө учуратууга укугу жок.

29. Эсептөө комиссиясынын иши

29.1. Жашыруун добуш берүүнү өткөрүү жана анын натыйжаларын белгилөө үчүн депутаттар эсептөө комиссиясын түзүшөт. Эсептөө комиссиясынын мүчөлөрү депутаттардан турат жана так санда болуусу шарт.

29.2. Эсептөө комиссиясы өзүнүн курамынан эсептөө комиссиясынын төрагасын жана катчысын шайлайт, ошондой эле эсептөө комиссиясынын мүчөлөрүнүн ортосундагы милдеттерди бөлүштүрөт.
Эсептөө комиссиясынын төрагасын, катчысын шайлоо жөнүндө, ошондой эле мүчөлөрүнүн ортосунда милдеттерди бөлүштүрүү тууралуу эсептөө комиссиясынын чечими анын мүчөлөрүнүн көпчүлүк добушу менен кабыл алынат жана протокол менен жол-жоболоштурулат, протокол айылдык кеңештин депутаттарынын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен бекитилет.

29.3. Жашыруун добуш берүү үчүн бюллетендер айылдык кеңештин чечими менен сунуш кылынган жана бекитилген форма боюнча эсептөө комиссиясы тарабынан даярдалат, анын саны айылдык кеңештин депутаттарынын санына барабар болот. Добуш берүү үчүн бюллетенде "макул", "каршы", деген жооптордун варианттары турат. Эсептөө комиссиясынын мүчөлөрү бюллетендин ар биринин арткы бетине кол коюшат.

29.4. Эсептөө комиссиясы жашыруун добуш берүү үчүн кабинаны орнотуу менен депутаттар өз эркин жашыруун билдирүү үчүн шарттарды түзөт.

29.5. Добуш берер алдында эсептөө комиссиясы айылдык кеңештин бардык депутаттарынын катышуусунда добуш берүүгө үкөктү бекитет.

29.6. Депутат жашыруун добуш берүү үчүн бир бюллетень алып, жашыруун добуш берүү үчүн бюллетендерди берүү ведомостундагы өзүнүн фамилиясынын тушуна кол коёт жана жашыруун добуш берүү үчүн кабинага келет. Добуш бергенден кийин депутат добуш берүүчү үкөкко бюллетенин таштайт.

29.7. Добуш берүү бүткөндөн кийин эсептөө комиссиясында калып калган бюллетендер эсептелинет жана депутаттардын катышуусунда эсептөө комиссиясынын төрагасы тарабынан бюллетендин оң бурчун кесүү аркылуу жок кылынат.

29.8. Депутаттардын добушун саноодо белгисиз формадагы бюллетендер, ошондой эле депутаттардын эркин билдирүүнү аныктоого мүмкүн болбогон бюллетендер жараксыз деп табылат. Бюллетенге киргизилген толуктоолор добуштарды санoодо эске алынбайт.

29.9. Жашыруун добуш берүүнүн натыйжалары жөнүндө эсептөө комиссиясы протокол түзөт, ал эсептөө комиссиясынын бардык мүчөлөрү тарабынан кол коюлат жана сессияда эсептөө комиссиясынын төрагасы аны жарыя кылат.

29.10. Эсептөө комиссиясынын протоколунун негизинде сессияга төрагалык кылуучу чечимдин кабыл алынгандыгы же кабыл алынбагандыгы тууралуу жарыя кылат. Жашыруун добуш берүүнүн жыйынтыктары жөнүндө протокол айылдык кеңештин токтому менен бекитилет.

30. Кабыл алынган токтомдордун күчүнө киришинин тартиби

30.1. Айылдык кеңештин жооптуу катчысы баяндамачы менен бирдикте айылдык кеңеш чечим кабыл алган маселе боюнча кабыл алынган токтомду ал кабыл алынган күндөн баштап 5 жумушчу күндүн аралыгында жол-жоболоштурат.

30.2. Айылдык кеңештин төрагасы кабыл алынган токтомдун долбоорун четке кагууга укугу жок жана ага кабыл алынган күндөн баштап 5 жумушчу күндүн аралыгында кол коёт.

30.3. Документти жол-жоболоштурган учурда грамматикалык мүнөздөгү түзөтүүлөрдү кошпогондо, ага оңдоо киргизүүгө жол берилбейт. Сессияда кабыл алынган токтомдун мазмундук бөлүгүнө оңдоо киргизген адам Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык документти бурмалагандыгы үчүн жоопкерчиликке тартылат.

30.4. Айылдык кеңештин токтому күчүнө кириши үчүн расмий жарыялануга тийиш:

- айыл аймакта кыйла кеңири таралган, белгиленген тартипте каттоодон өткөн басылмалардын ичинен айылдык кеңеш аныктаган басылмаларда же атайын көрүнүктүү жерлерде (такталарда, стенддерде);

- жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын же жергиликтүү мамлекеттик администрациянын, же Кыргыз Республикасынын Президентинин тиешелүү облусунун ыйгарым укуктуу өкүлүнүн, же жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын расмий веб-сайтында.

30.5. Токтомду расмий жарыялоо мамлекеттик тилде ал эми зарыл болгон учурда расмий тилде жүзөгө ашырылат. Мамлекеттик жана (же) аскердик жашыруун сырды камтыган токтомдорду кошпогондо, толук эмес баяндамадагы токтомдорду жарыялоого жол берилбейт.

30.6. Ченемдик укуктук актынын расмий жарыяланышынын датасы ошол акт жарык көргөн басылма жарыкка чыккан күн эсептелинет.

30.7. Эгерде токтомдун өзүндө башкача каралбаса, токтом расмий жарыяланган күндөн баштап он беш күн өткөндөн кийин күчүнө кирет. Ишкердикти жөнгө салган токтом расмий жарыяланган күндөн тартып он беш күндөн кийин күчүнө кирет.

30.8. Айылдык кеңештин токтомдорун каттоону төмөнкү реквизиттерди көрсөтүү менен айылдык кеңештин токтомдорун каттоо жөнүндө журналга жазып түшүрүү аркылуу жооптуу катчы ишке ашырат:

- актынын түрүн көрсөтүү;

- ошол ченемдик укуктук актыны жөнгө салуу предметин билдирген аталыш;

- кабыл алынган жери жана датасы;

- каттоо номери.

30.9. Расмий жарыяланган күнү айылдык кеңештин токтомунун көчүрмөсү Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин тийиштүү аймактык бөлүмүнө эки нускада, мамлекеттик жана/же расмий тилдерде, кагаз жана электрондук түшүрмөлөрдө жарыяланган булагын көрсөтүү менен ченемдик укуктук актыларын 7 жумушчу күндүн ичинде Мамлекеттик реестрине киргизүү үчүн жөнөтүлөт.

30.10. Айылдык кеңештин токтомунун көчүрмөсү кабыл алынган чечимдер жөнүндө коомчулукту кеңири маалымдоону камсыз кылуу үчүн айыл аймактын маалымат илинүүчү такталарына милдеттүү түрдө жайгаштырылат.

31. Айылдык кеңештин сессиясынын жана анын органдарынын протоколу

31.1. Айылдык кеңештин сессияларында, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарында протокол жүргүзүлөт, ага катар номери берилет.

31.2. Сессиялардын жана жыйындардын протоколдорун жүргүзүү жана жол-жоболоштуруу протоколдорду жүргүзүү жана сактоо үчүн кеңештин жооптуу катчысы тарабынан жүргүзүлөт. (Жооптуу катчы каралбаган айылдык кеңеште протоколду айыл өкмөтүнүн жооптуу катчысы жүргүзөт).

31.3. Протоколдун тексти киришүү жана негизги бөлүктөрдөн турат:

а) айылдык кеңештин сессияларынын жыйындарынын протоколунун киришүү бөлүгүндө номери, датасы, өткөрүлгөн убактысы жана орду, айылдык кеңештин чакырылган жылы, айылдык кеңештин депутаттарынын жалпы саны, катышкан депутаттардын саны жана тизмеси, чакырылгандардын тизмеси (эгерде 10дон ашык адам чакырылса, чакырылгандардын тизмеси өзүнчө тиркелет), баяндамачынын фамилиясын көрсөтүү менен күн тартиби, эгер түзүлгөн болсо эсептөө комиссиясынын курамы чагылдырылат;

б) негизги бөлүгүндө сессиянын алып барууну жүрүшү, каралган маселелер, баяндама менен чыгып сүйлөгөндөр жана жарыш сөзгө чыгып сүйлөгөндөр, добушка коюлган маселелер жана сунуштар, аларды кабыл алуунун жолдору; добуш берүүнүн натыйжалары жана кабыл алынган чечимдер, сессиянын жүрүшүндө берилген кошумча материалдар чагылдырылат.

31.4. Депутаттардын фамилиялары алардын фамилияларын жана аттарын, атасынын аттарынын баш тамгасын көрсөтүү менен, башка адамдардын фамилияларын, аттарын, атасынын аттарынын баш тамгасын көрсөтүү менен, кызмат ордун жана иштеген ордун, эгерде иштебеген болсо жашаган жерин көрсөтүү менен коштолот. Жергиликтүү коомдоштуктун мүчөлөрү катышкан учурда алардын фамилиялары жана жашаган жери көрсөтүлөт.

31.5. Сессиянын протоколу сессиянын иши аяктагандан кийин 5 жумушчу күндөн кеч эмес жол-жоболоштурулат, ага айылдык кеңештин төрагасы жана жооптуу катчы тарабынан кол коюлат. Туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарынын протоколу алар аяктагандан кийин 5 жумушчу күндөн кеч эмес жол-жоболоштурулат жана комиссиянын төрагасы жана жооптуу катчы тарабынан кол коюлат.

31.6. Жабык сессиялардын материалдарын кошпогондо, жыйындардын протоколдорунун көчүрмөлөрү ачык кол жеткиликтүү болууга тийиш. Жооптуу катчы айылдык кеңештин депутаттарына жана башка кызыкдар адамдарга протоколдордун жана токтомдордун көчүрмөлөрүн берет, алар көчүрүп алууларды жүргүзөт.

31.7. Айылдык кеңештин сессияларында жана туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарында видео-аудио жазып алуулар жүргүзүлүшү мүмкүн, алар айылдык кеңештин депутаттары үчүн жеткиликтүү болот.

31.8. Протоколдордун, видео жазып алуулардын түп нускалары жооптуу катчыда сакталат. Жыйындардын жана сессиялардын протоколдору, алардын тиркемелери айылдык кеңештин ыйгарым укугунун мөөнөтүнүн аралыгында сакталат. Айылдык кеңештин

ыйгарым укуктары аякталганда сессиялардын, жыйындардын протоколдору жана алардын тиркемелери туруктуу сактоого архивге тапшырылат.

31.9. Айылдык кеңештин жабык сессиясынын материалдары Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте жол-жоболоштурулат.

32. Айылдык кеңештин токтомдорунун аткарылышын көзөмөлдөө

32.1. Айылдык кеңештин ар бир токтомунда токтомдо көрсөтүлгөн талаптарды аткаруу жүктөлгөн кызмат адамы же орган, ошондой эле токтомдун аткарылышын контролдоо жүктөлгөн кызмат адамы же орган көрсөтүлөт.

32.2. Токтомдун аткарылышынын жүрүшү жөнүндө маалымат угулгандан кийин, айылдык кеңеш төмөндөгүлөргө укуктуу:

- аткарылган катары токтомду контролдон алып коюу;
- аткарылган катары токтомдун айрым пункттарын контролдон алып коюу;
- ошол токтом боюнча аткаруу мөөнөтүн жылдыруу;
- башка кызмат адамына же органга контролдоо ыйгарым укуктарын жүктөө;
- токтомду жокко чыгаруу;
- токтомго өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү;
- кошумча токтомду кабыл алуу.

32.3. Контролдоо боюнча отчёттун мөөнөтү токтомдун өзүндө көрсөтүлөт. Айылдык кеңештин төрагасы токтомдун аткарылышы үчүн контрол жүктөлгөн кызмат адамына же органга айылдык кеңештин сессиясында анын аткарылышынын жүрүшү жөнүндө маалымат берүүнү тапшырууга укуктуу.

АЙЫЛДЫК КЕҢЕШТИН АЙРЫМ ЫЙГАРЫМ УКУКТАРЫН ИШКЕ АШЫРУУНУН ТАРТИБИ

33. Жергиликтүү бюджетти киргизүүнүн жана бекитүүнүн тартиби

33.1. Бюджеттик процесстин ачыктыгын жана айкындыгын, жергиликтүү бюджетти түзүүгө жарандардын катышуусун жана жергиликтүү бюджетти аткаруунун натыйжалары тууралуу отчетту кароону камсыз кылуу максатында айылдык кеңештин төрагасы жана бюджет боюнча туруктуу комиссиянын төрагасы бюджеттин долбоорун ошондой эле жергиликтүү бюджеттин аткарылышы боюнча очетту бюджет боюнча айылдык кеңештин туруктуу комиссиясынын кароосуна киргизгенге чейин бюджет боюнча коомдук угууларды демилгелөөгө жана аны уюштурууну жана өткөрүүнү айыл өкмөт башчысына тапшырууга укуктуу.

33.2. Бюджет боюнча коомдук угуулардын натыйжалары жергиликтүү бюджеттин долбоорун жана анын аткарылышынын отчетун караган жана бекиткен учурда бюджет боюнча туруктуу комиссиялардын мүчөлөрүнө, айылдык кеңештин депутаттарына маалымат булагы катары кызмат кылат.

33.3. Айылдык кеңештин төрагасы жана бюджет боюнча туруктуу комиссиянын төрагасы айыл өкмөтүнөн, мамлекеттик салык кызматынан жана юридикалык жактардан жергиликтүү бюджеттин долбоорун өз учурунда жана сапаттуу түзүү үчүн керектүү болгон бардык маалыматтарды суратып алууга жана өзүнүн жыйындарында ошол органдардын жетекчилерин, коомдук угуулардын активдүү катышуучуларын, демилгечи топторду, коомдук бирикмелерди жана башка кызыкдар адамдарды чакырууга жана угууга укуктуу.

33.4. Жергиликтүү бюджеттин долбоорун түзүү үчүн зарыл маалыматтар Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте берилет.

33.5. Бюджет боюнча туруктуу комиссия бюджеттин долбоорун алдын ала кароону жүргүзөт жана айыл өкмөтүнүн отчетун угат, коомдук угуулардын катышуучуларынан жана башка кызыкдар жактардан түшкөн сунуштарды эске алуу менен айылдык кеңештин сессиясына бюджеттин долбоору боюнча корутундусун берет.

33.6. Айылдык кеңештин сессиясында жергиликтүү коомдоштуктун жана башка кызыкдар жактардын сын-пикирлерин жана сунуштарын эске алуу менен жергиликтүү бюджеттин такталган долбоору ачык-айкын каралат, ошондой эле коомдук угуулардын натыйжалары боюнча бюджеттин аткарылышы тууралуу айыл өкмөтүнүн отчету каралат.

33.7. Тийиштүү жылга жергиликтүү бюджетти бекитүү, ошондой эле бюджеттин аткарылышы тууралуу айылдык кеңештин токтому жергиликтүү ЖМК гезити аркылуу жалпыга жайылтууга жатат жана документтердин көчүрмөсү маалымат тактайларына жайгаштырылат.

34. Айылдык кеңештин айыл аймактагы тургундардын элдик ченем чыгаруу демилгесин кароо

34.1. Мыйзамдардын жана жергиликтүү жамааттын уставына ылайык жарандар элдик ченем чыгаруу демилгесине ээ.

34.2. Жергиликтүү жамаат тарабынан айылдык кеңештин кароосуна киргизилген жана ушул Регламентте белгиленген тартипте жол-жоболоштурулган ченемдик укуктук актынын долбоору (токтомдун долбоору) демилгечи топтун катышуусу менен тийиштүү туруктуу комиссия тарабынан каралат.

34.3. Айылдык кеңештин кароосуна киргизилген ченемдик укуктук актынын долбоору туруктуу комиссиянын корутундусун эске алуу менен демилгечи топтун, жергиликтүү жамааттын өкүлдөрүнүн катышуусунда айылдык кеңештин кезектеги же кезексиз сессиясында каралат.

34.4. Жергиликтүү жамаат тарабынан демилгеленген ченемдик укуктук актынын долбоорун кароонун жыйынтыктары боюнча кабыл алынган айылдык кеңештин чечими аны киргизген демилгечи топко, жергиликтүү коомдоштуктун мүчөлөрүнө расмий жазуу түрүндө жеткирилүүгө тийиш.

35. Айылдык кеңештин мамлекеттик органдар менен өз ара аракети

35.1. Айылдык кеңеш Кыргыз Республикасынын Конституциясына, Кыргыз Республикасынын "Жергиликтүү мамлекеттик администрация жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жөнүндө" Мыйзамына жана башка Кыргыз Республикасынын мыйзам актыларына ылайык мамлекеттик органдары менен өз ара мамилелерин жүзөгө ашырат.

35.2. Мамлекеттик органдары айылдык кеңештин компетенциясына кирген маселелерди чечүүдө кийлигишүүгө укуксуз.

35.3. Айылдык кеңеш мамлекеттик органдарынын компетенциясына кирген маселелерди чечүүдө кийлигишүүгө укуксуз.

35.4. Айыл аймактын кызыкчылыгына тийиштүү маселелер боюнча сессияга тиешелүү министрликтердин, мамлекеттик комитеттердин, административдик ведомстволордун айылдык жана райондук бөлүмдөрүнүн, айыл өкмөтүнүн жана анын түзүмдүк бөлүкторүнүн өкүлдөрү чакырылат.

35.5. Айыл аймакты өнүктүрүүнүн эң маанилүү маселелери боюнча айылдык кеңеш консультацияларды өткөрөт жана айыл өкмөтү менен өз чечимдерин жазуу түрүндө макулдашууларды жүргүзөт.

36. Айылдык кеңештин жарандык коомдун уюмдары менен өз ара аракети жана кызматташтыгы

36.1. Айылдык кеңеш айыл аймакты өнүктүрүүнүн маанилүү маселелерин даярдоодо жарандык коомдун уюмдарынын өкүлдөрү менен консультацияларды өткөрөт, сунуштарын жана пикирлерин эске алат, зарыл болгон учурда аларды жумушчу топторго тартат.

36.2. Жарандык коомдун уюмдарынын окулдору жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүү боюнча көтөргөн демилгелерин, кайрылууларын кылдаттык менен алардын өзүн, башка кызыкдар болгон тараптарды катыштырып талкуулайт, жакшы сунуштар боюнча маселе даярдап сессиянын кароосуна киргизет.

36.3. Сессиянын токтомдорунун долбоорун коомдук экспертизадан өткөрүү зарыл болгон учурларда жарандык коомдун уюмдарынын окулдорун бул ишке тартат.

37. Шайлоочулар менен иштөөнүн тартиби

37.1. Депутаттардын шайлоочулар менен иштөө тартиби, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына, ишканаларга, мекемелерге жана уюмдарга кайрылуу жол-жобосу, депутаттын окулчулук ишинин кепилдигинин маселелери депутаттын статусу жөнүндө мыйзам жана ушул Регламент менен аныкталат.

37.2. Айылдык кеңештин депутаттарынын шайлоочулар менен иштөөсүн камсыз кылуу үчүн айыл өкмөтү жолугушуу үчүн атайын жайларды бөлүп берет.

37.3. Айылдык кеңеш, анын Аппараты, айылдык кеңештин (штат болбосо айыл өкмөтүнүн) жооптуу катчысы сессиялардын ортосундагы мезгилде шайлоочулар менен ишти төмөнкүдөй уюштурат:

- шайлоочуларды кабыл алуу;
- арыздарды, кайрылууларды, сунуштарды кароо;
- шайлоочулар менен жолугушууларды, тегерек үстөлдөрдү, ачык эшиктер күндөрүн жана башка иш-чараларды өткөрүү;
- шайлоочулардын арыздары боюнча мамлекеттик органдарга, айыл өкмөткө депутаттык суроо-талаптарды жиберүү.

37.4. Аппараттын тиешелүү кызматкерлери, жооптуу катчы жыл сайын айылдык кеңештин депутаттарынын шайлоочулар менен иштөөсүнө сапаттык жана сандык талдоо жүргүзөт. Шайлоочулар менен иштөөнүн ар жылкы талдоосу айылдык кеңештин сессияларында депутаттар тарабынан каралат.

38. Айылдык кеңештин ишмердүүлүгүнүн айкындуулугу

38.1. Айылдык кеңештин ишмердүүлүгүнүн айкындуулугу, маалыматтардын жарандарга жеткиликтүүлүгү айылдык кеңештин ишине коюлган талап болуп эсептелет.

38.2. Айылдык кеңештин ишин чагылдыруу сессияларды жана жыйналыштарды телекөрсөтүү жана радио уктуруу, башка мамлекеттик жалпыга маалымдоо каражаттары, социалдык түйүндөр аркылуу берүү жолу менен, ошондой эле айылдык кеңештин сайты аркылуу камсыз кылынат.

38.3. Айылдык кеңештин сессияларын, туруктуу комиссиялардын жыйындарын видео-сүрөткө тартуу, ошондой эле үндөрдү жаздырып алуу белгиленген тартипте жүзөгө ашырылат.

39. Айылдык кеңештин жооптуу катчысы

39.1. Айылдык кеңештин ишин уюштуруучулук жактан айылдык кеңештин (штат болбосо айыл өкмөтүнүн) жооптуу катчысы камсыз кылат.

39.2. Жооптуу катчы айылдык кеңештин ишин уюштуруу жагынан камсыз кылуу боюнча иштерди координациялайт, туруктуу (убактылуу) комиссияларга жана депутаттарга жардам көрсөтөт. Сессияларды уюштуруу жана өткөрүү үчүн керектүү материалдарды даярдоону камсыз кылат.

39.3. Жооптуу катчы айылдык кеңештин жана анын органдарынын ишин камсыз кылуу боюнча төмөндөгүлөргө милдеттүү:

- айылдык кеңештин токтомдорун каттоону жүргүзөт (каттоо журналында);
- айылдык кеңешке келип түшкөн каттарды кабыл алат жана каттайт, төраганын резолюциясына жараша каттарды аткаруучуга өткөрүп берет;

- сессияларга материалдарды, анын ичинде токтом долбоорлорун жана туруктуу (убактылуу) комиссиялардын корутундуларынын долбоорлорун даярдоо боюнча ишти уюштурат;

- айылдык кеңештин жана туруктуу комиссиялардын иш пландарынын долбоорун иштеп чыгууга жана бекитилгенден кийин алардын өз учурунда аткарылышына көмөктөшөт;

- сессияларды, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарын чакыруу жөнүндө айылдык кеңештин депутаттарын маалымдайт;

- сессиялардын протоколдорун жүргүзөт, сессияларда, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарында депутаттарды каттоону жүргүзөт;

- чакырылган адамдарды, ачык сессияларга, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын жыйындарына каттоону жүргүзөт;

- иш кагаздарын, анын ичинде келүүчүлөрдү кабыл алуу журналын, депутаттарга кайрылган жарандардын кайрылууларын каттоону жүргүзөт;

- айылдык кеңештин токтомдорун долбоорун даярдоого көмөк көрсөтөт жана жол-жоболоштурат, аларды (күчүнө киргизүүгө) жарыялоону, каттоону, айылдык кеңештин депутаттарына, тийиштү адамдарга, уюмдарга жана аткаруучуларга таратууну уюштурат;

- расмий жарыялангандан кийин айылдык кеңештин токтомунун көчүрмөсүн ченемдик укуктук актылардын Реестрине кошуу үчүн Юстиция министрлигинин аймактык бөлүмүнө жөнөтөт;

- айылдык кеңештин документтерин, туруктуу (убактылуу) комиссиялардын документтерин кошуп алганда, сактоону, системага салууну жана тийиштүү абалда кармоону камсыз кылат;

- туруктуу, убактылуу комиссияларга уюштуруучулук жагынан көмөк көрсөтөт;

- башка ченемдик укуктук актыларга, ушул Регламентке ылайык жана төраганын тапшырмасы боюнча башка иш-милдеттерди жүзөгө ашырат.

- мамлекеттик кызмат чөйрөсүндөгү укуктук ченемдик актылардын аткарылышын камсыздайт

40. Регламентке өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүүнүн тартиби

40.1. Айылдык кеңештин Регламентинин жаңы редакциясы, ага өзгөртүүлөр жана толуктоолор айылдык кеңештин депутаттарынын жалпы санынын көпчүлүк добушу менен сессияда кабыл алынат.

40.2. Регламентке өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү тууралуу депутаттар, туруктуу комиссиялар тарабынан демилгеленген сунуштар тийиштүү туруктуу комиссияларда каралгандан кийин сессиясынын күн тартибине киргизилет жана сессияда каралат.

40.3. Регламенттин жоболорун түшүндүрүү жана анын сакталышына көзөмөл жүргүзүү айылдык кеңештин туруктуу комиссияларынын бирине жүктөлөт. Регламенттин жоболорун түшүндүрүү айылдык кеңештин сессиясында берилет.

40.4. Бул Регламентте текшелбеген маселелер Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык кабыл алынат.

Айылдык кеңештин төрагасы **Т. Бейшеналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ ТАЛАС ОБЛУСУ ТАЛАС РАЙОНУ ЧОҢ-АЛЫШ АЙЫЛДЫК АЙМАГЫНЫН АЙЫЛДЫК КЕҢЕШИ	**КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА ТАЛАССКАЯ ОБЛАСТЬ ТАЛАССКИЙ РАЙОН АЙЫЛНЫЙ КЕҢЕШ ЧОҢ-АЛЫШСКОГО АЙЫЛНОГО АЙМАКА**

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясынын токтому

2024-жылдын 17-декабрь № 20 — Манас айылы

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин иш планын бекитүү жөнүндө

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин 2024- жылга карата түзүлгөн иш планын карап чыгып, талкуулап Эл депутаттарынын Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2 сессиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Чоң-Алыш айыл кеңешинин 2025-жылга карата иш планы бекитилсин.
2. Токтомдун аткарылышын көзөмөлдөөнү өзүмө калтырамын.

Төрага **Т.Бейшеналиев**

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин 2025-жылга Типтүү иш планы

п/н	Айылдык кеңештин сессиясында каралуучу маселенин аталышы	Сессия өтчү күн	Каралуучу маселелер тууралуу кыскача маалымат	Жооптуу адам, аткаруучу (*адис, мекеменин, уюмдун жетекчиси*)	Бул маселе боюнча жооптуу айылдык кеңештин туруктуу комиссиясы	Жарандардын ЖӨБгө катышуусунун формасы («ЖӨБ жөнүндө» КР Мыйзамынын 19,61,63-беренелери)	Маселени карап чыгуунун жыйынтыгы боюнча АК кабыл алган чечим (токтом, токтом);
			I квартал				
1.	Инвестицияларды жана гранттарды тартуу	Январь	Инвестицияларды жана гранттарды тартуу жаатында эл аралык долбоордук уюмдар, донорлор, демөөрчүлөр менен жүргүзүлгөн иштер боюнча АО башчысынын (бейөкмөт уюмдардын, коомдук уюмдардын, демилгелүү топтордун, жамааттардын макулдашуу боюнча) маалыматын угуу. Зарыл болгон учурда мониторинг жана баалоо тобунун ишинин жыйынтыктарын угуу.	АО башчысы, бейөкмөт уюмдардын, коомдук уюмдардын жетекчилери (макулдашуу боюнча) жана башка кызыкдар адамдар.	Чоң-Алыш АК (инвестициялар жана гранттар маселелери боюнча) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун аткарылышына көзөмөл жүргүзөт)	Жарандардын, жарандык коомдун, бизнес коомчулугунун, МжБ топторунун, демилгечи топтордун, донорлордун өкүлдөрүнүн жана башка кызыкдар тараптардын коомдук угууларга, жыйындарга, курултайларга, АК ачык сессияларына катышуусу.	Маселени карап чыгуунун жыйынтыгы боюнча айылдык кеңеш токтом кабыл алат. Күчүнө кириши үчүн айылдык кеңештин токтому (кабыл алынган учурда) жарыяланат жана ал ЧУАнын мамлекеттик реестрине кошулат.

2.	Жайыт жерлерин натыйжалуу пайдалануу маселесин кароо	Февраль	2025-жылга жайыттарды пайдалануунун жылдык планынын аткарылышы боюнча жайыт комитетинин отчетун угуу. Агрардык маселелер боюнча туруктуу комиссиянын төрагасын угуу. Төмөнкүлөр каралат жана бекитилет (зарыл болгон учурда): - Жайыт пайдалануу үчүн акыны өндүрүү тартиби жөнүндө жобо; - 2025-жылга жайыттарды пайдалануунун жылдык планы; - Малдын башына жана түрүнө жараша жайыт жерлерин пайдалануу укугу үчүн акынын өлчөмү; - жайыт жерлерин башка максаттарда пайдалануу үчүн акынын көлөмү.	Жайыт комитетинин төрагасы, АО башчысы (же башчынын орун басары)	Чон-Алыш АК (агрардык жана жер маселелери боюнча) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун аткарылышына көзөмөл жүргүзөт).	Жарандардын, жайыт пайдалануучулардын жана башка кызыкдар тараптардын коомдук угууларга, жыйындарга, курултайларга АК сессияларына катышуусу.	Айылдык кеңештин токтомун кабыл алуу жана аны ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошуу.
3.	2024-жылдын жыйынтыгы боюнча айылдык аймактагы иштердин жалпы абалы, жергиликтүү бюджеттин аткарылышы, аймактын социалдык-экономикалык өнүгүү программасынын жана калкты социалдык жактан коргоо боюнча программасынын аткарылышы тууралуу АӨ башчысынын отчету	Февраль	Айылдык аймактагы иштердин жалпы абалы, жергиликтүү бюджеттин аткарылышы, аймактын социалдык-экономикалык өнүгүү программасынын жана калкты социалдык жактан коргоо боюнча программасынын аткарылышы тууралуу АО башчысынын отчетун угуу. АӨ башчысынын отчету тууралуу туруктуу комиссиянын корутундусун угуу. Айылдык кеңештин жооптуу туруктуу комиссиясынын корутундусун, АК депутаттарынын пикирлерин жана сунуштарын эске алуу менен АО башчысынын отчетун бекитүү же башка чечим кабыл алуу.	АО башчысы	Чон-Алыш АК боюнча жооптуу туруктуу комиссия (айылдык кеңештин төрагасынын резолюциясы боюнча аныкталган комиссия сессияда туруктуу комиссиянын корутундусу тууралуу баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун аткарылышына көзөмөл жүргүзөт)	Жарандардын, бизнес коомчулугунун, МжБ топторунун, демилгечи топтордун өкүлдөрүнүн жана башка кызыкдар тараптардын коомдук угууларга, жыйындарга, курултайларга, АК ачык сессияларына катышуусу.	2024 жыл үчүн АО башчысынын отчетун кабыл алуу. Айылдык кеңештин тескемесин кабыл алуу.

4.	АЖМФ жерлерин натыйжалуу пайдаланууу маселесин кароо	Февраль	Келечекке пландын аткарылышы. АЖМФ жерлери үчүн ижара акынын түшүүсү жана пайдаланылышы тууралуу АӨ башчысынын отчетун угуу. Айылдык кеңештин туруктуу комиссиясынын төрагасын угуу. АЖМФ жерлерин экономикалык жагымдуу жерлердин аймагынан түз берүү менен АА аймагында жашаган социалдык багыттагы субъектилердин жана аз камсыз болгон үй-бүлөлөрдүн жана жарандардын тизмесин карап чыгуу жана бекитүү (зарыл болгон учурда). АЖМФ жерлери боюнча Жер комиссиясынын курамын жана иш регламентин бекитүү (зарыл болгон учурда). Жеке жана юридикалык жактарга ижарага берилген АЖМФ жер участокторунун ижара акысын жана көлөмүн өзгөртүү. АЖМФ жерлерин колдонуу үчүн ижара төлөмүнүн суммасынан жерлерди жакшыртуу боюнча иш-чараларды аткарууга багытталган каражаттын көлөмүн бекитүү (зарыл болгон учурда).

АО башчысы, АЖМФ жерлери боюнча жер комиссиясынын төрагасы	Чоң-Алыш АК (агрардык жана жер маселелери боюнча) жоопту туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун аткарылышына көзөмөл жүргүзөт).	Жарандардын, бизнес коомчулугунун, МжБ топторунун, демилгечи топтордун окулдорунун жана башка кызыкдар тараптардын коомдук угууларга, жыйындарга, курултайларга, АК ачык сессияларына катышуусу.	Айылдык кеңештин токтомун кабыл алуу, жарыялоо жана аны ЧУ Алыш Мамлекеттик реестрине кошуу.

5.	Муниципалдык менчикти башкаруу	Февраль	Муниципалдык менчикти башкаруу маселелери боюнча АӨ башчысын угуу. Күчүнө кирген үчүн айылдык кеңештин токтому жарыяланат жана ал ЧУАнын мамлекеттик реестрине кошулат. Муниципалдык менчикти башкаруу маселелери боюнча АӨ башчысын угуу. Бул маселе боюнча туруктуу комиссиянын корутундусун угуу. Төмөнкү долбоорлорду кароо жана бекитүү (зарыл болгон учурда): - Муниципалдык менчиктеги объектерди менчиктештирүү программасын; - Муниципалдык менчиктеги объектерди пайдаланууга жана ижарага берүү тартиби жөнүндө жобону; - Электрондук форматтагы муниципалдык менчиктеги объекттерди менчиктештирүү программаларын; - Электрондук форматтагы муниципалдык менчиктеги объектерди пайдаланууга жана ижарага берүү тартиби жөнүндө жобону, - Муниципалдык менчикти каменталдандыруу жана тизмеден чыгарып салуу тартиби жөнүндө жобону ж.б. Муниципалдык ишканалар жана мекемелер, ошондой эле муниципалдык менчикти пайдаланган башка юридикалык жана жеке жактар тарабынан көрсөтүлүүчү коммуналдык кызматтарга тарифтерди бекитүү (зарыл болгон учурда).

АО башчысы (же АО башчысынын орун басары)	Чоң-Алыш АК (муниципалдык менчик маселелери боюнча) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын, бизнес коомчулугунун, МжБ топторунун, демилгечи топтордун өкүлдөрүнүн жана башка кызыкдар тараптардын коомдук угууларга, жыйындарга, курултайларга, АК ачык сессияларына катышуусу	Айылдык кеңештин токтомун кабыл алуу жана аны ЧУАнын Мамлекеттик реестрине коюу.	

6.	Жазгы талаа иштерине даярдык, коомдук пайдалануудагы жерлерди көрктөндүрүү жана жашылдандыруу, көчө жарыгынын абалы тууралуу	Февраль	Туруктуу комиссиянын отчетун угуу, АӨ иш-чаралар пландары жөнүндө АӨ башчысынын орун басарынын (муниципалдык ишкананын жетекчисинин) маалыматын угуу: - жазгы талаа иштерине даярдануу боюнча, - жалпы пайдалануудагы жерлерди көрктөндүрүү жана жашылдандыруу боюнча; - көчө жарыктарынын абалы жөнүндө, - жергиликтүү бюджеттин каражаттары, жалпы пайдалануудагы жерлерди көрктөндүрүүгө жана жашылдандырууга, жарык орнотууга багытталган гранттар, инвестициялар, демөөрчүлүк жана башка каражаттар боюнча. Ишембилик өткөрүү, сугат жерлерин тазалоо, калктуу конуштарга көчөттөрдү отургузуу ж.б. графиктери менен таанышуу.	АӨ башчысы, АӨ башчысынын орун басары (МИ жетекчиси)	Чоң-Алыш АК (агрардык, жер маселелери, ТКЧ боюнча) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун аткарылышына көзөмөл жүргүзөт)	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук угууларга, чогулуштарга, АК сессияларына катышуусу, МжБнын жыйынтыктары.	Айылдык кеңеш токтом кабыл алат
7.	Тиричилик калдыктарын чогултуу, чыгаруу жана жок кылуу боюнча маалыматты угуу	Март	Тиричилик калдыктарын чогултуу, чыгаруу жана жок кылуу боюнча маалыматты угуу - АӨ башчысынын (АӨ башчысынын орун басарынын, ТКЧ боюнча АӨ адисинин, МИ жетекчисинин), айылдык кеңештин туруктуу комиссиясынын корутундусу. Жергиликтүү бюджетте каражат болсо, каржылоо маселесин карап чыгуу. Таштандыны жыйноо, ташып кетүү үчүн тарифти карап чыгып, бекитүү	АӨ башчысы (АӨ башчысынын орун басары, ТКЧ боюнча АӨ адиси, МИ жетекчиси), айыл башчы.	Чоң-Алыш АК (агрардык жана жер маселелери, ТКЧ боюнча) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун аткарылышына көзөмөл жүргүзөт)	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук угууларга, чогулуштарга, курултайларга айылдык кеңештин сессияларына катышуусу.	Айылдык кеңештин токтомун кабыл алуу, жарыялоо жана аны ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошуу.

II квартал							
[illegible]	Коомдук тартипти сактоонун абалы	Апрель	Коомдук тартипти коргоо жана мыйзам бузууларды болтурбоо маселелери боюнча 2024-жылдын жыйынтыгы боюнча төмөнкүлөрдүн маалыматын угуу: АО башчысын (АО башчы), - Ички иштер бөлүмүнүн округун (участкалык милициянын- макулдашуу боюнча), - аксакалдар сотунун төрагасын, - укук бузуулар боюнча ЖӨБО комиссиясынын төрагасын; - бойго жете электердин иши боюнча комиссиянын төрагасын (макулдашуу боюнча). Коомдук профилактикалык борбордун төрагасы (ОПЦ), - билим берүү мекемелеринин (мектептер, лицейлер, ПТУ, ЖОЖдор) жетекчилерин (макулдашуу боюнча): - Айылдык кеңештин туруктуу комиссиясынын төрагасын, ААнын аймагында тартип бузууларды болтурбоо тууралуу программалардын долбоорлорун карап чыгуу жана бекитуу.	АО башчысы (АО башчысынын орун басары) ИИБ жетекчиси (участкалык милиция), тартип бузуулар боюнча комиссиянын төрагасы, айыл башчы, аксакалдар сотунун төрагасы, бойго жете электердин иши боюнча комиссиянын төрагасы, элдик кошуундун төрагасы ж.б.	Чоң-Алыш АК (коомдук тартипти коргоо маселелери боюнча) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук угууларга, чогулуштарга, айылдык кеңештин сессияларына катышуусу.	Маалыматты уккандан кийин айылдык кеңеш токтом (же тескеме) кабыл алат, коомдук тартипти коргоого жана укук бузууларды болтурбоого багытталган тийиштүү чараларды кабыл алуу боюнча сунуштар берилет.

9.	Калктуу конуштарды ичүүчү жана сугат суу менен жабдуу (таза суу системасын, ирригация системасынын, канализациянын, тазалоочу курулмалардын ишин камсыз кылуу)	Апрель	2025-жылдын жыйынтыгы боюнча элди ичүүчү жана сугат суу, ирригация системасынын, канализациянын, тазалоочу курулмалардын ишин камсыз кылуу маселелери боюнча маалымат угуу: - АО башчысы (же АО башчысынын орун басары). - калкты ичүүчү менен камсыз кылуу, калктуу конуштун ички ирригациясын, канализация системасынын жана тазалоочу курулмалардын ишин камсыз кылуу боюнча муниципалдык ишкананын жетекчисин; - айылдык кеңештин туруктуу комиссиясынын төрагасы. Калктын суупуштарын эсепке алуу менен ичүүчү сууга, сугат сууга жана сууну тазалоо тарифти карап чыгуу жана бекитүү. Муниципалдык менчикте турган жана муниципалдык ишканага башкарууга өткөрүлүп берилген ичүүчү суу менен жабдуу системасын жыл сайын оңдоо үчүн жергиликтүү бюджеттен каражат караштыруу.

АО башчы (же АО башчысынын орун басары), муниципалдык ишкананын жетекчиси	Чоң Алай АК (ТКЧ маселелери боюнча) туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук угууларга, чогулуштарга, курултайларга, АК сессияларына катышуусу	Айылдык кеңеш токтом (же тескеме) кабыл алат. Айылдык кеңештин [illegible] жарыяланат (ЧУА кабыл алынган учурда) жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошулат.

10.	Дене тарбиясын жана массалык спортту өнүктүрүү үчүн шарттарды камсыз кылуу, спорттук курулмалардын иштешин камсыз кылуу	Апрель	Дене тарбиясын жана массалык спортту өнүктүрүү үчүн шарттарды камсыз кылуу боюнча маалыматты угуу: - АӨ башчысынын, - билим берүү мекемелеринин жетекчилеринин (макулдашуу боюнча); - айылдык кеңештин туруктуу комиссиясынын төрагасынын. Жергиликтүү бюджетте каражат бөлүү каржылоо маселесин карап чыгуу. Спорттун улуттук жана башка түрлөрүн, ошондой эле ААнын аймагында массалык спортту өнүктүрүү жана өнүктүрүү программаларын карап чыгуу жана бекитүү. Массалык жана спорттун башка түрлөрү боюнча иш-чараларды өткөрүү графигин карап чыгуу.	АӨ башчы (же АӨ башчысынын орун басары), айыл башчы, билим берүү мекемелеринин жетекчилери(макулдашуу боюнча).	Чоң-Алыш АК (социалдык маселелер, спорт жана дене тарбиясы боюнча) жоопту туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук угууларга, чогулуштарга, курултайларга, АК сессияларына катышуусу.	Айылдык кеңеш токтом (же тескеме) кабыл алат. Айылдык кеңештин токтому жарыяланат (ЧУА кабыл алынган учурда) жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошулат.
11.	2025-жылга аймакты социалдык-экономикалык жактан өнүктүрүүнүн жана калкты социалдык жактан коргоону камсыз кылуу	Май	Айылдык кеңештин жооптуу туруктуу комиссиясынын корутундусун, АК депутаттарынын пикирлерин жана сунуштарын эсепке алуу менен, 2025-жылга аймакты социалдык-экономикалык жактан өнүктүрүүнүн жана калкты социалдык жактан коргоонун программасын кароо жана бекитүү	АӨ башчысы, АӨ башчысынын орун басары, ФЭБ башчысы ж.б.	Чоң-Алыш АК (социалдык маселелер боюнча) жоопту туруктуу комиссия өзүнүн бардык корутундуларын жалпылаштырат жана айылдык кеңештин сессиясында биргелүү корутунду катары баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун аткарылышына көзөмөл жүргүзөт)	Жарандардын, БОУ, коомдук уюмдарынын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук угууларга, чогулуштарга, курултайларга, АК сессияларына катышуусу.	2025-жылга АСЭӨ жана калкты социалдык жактан коргоонун Программасын бекитүү жөнүндө АК токтому кабыл алынат, жарыяланат, күчүнө кирет, ЧУА Реестрине кошулат.

12.	Ырасым кызматтарынын көрсөтүлүшүн камсыз кылуу, муниципалдык жерлердин, парктардын жана дем алуу жайларынын иштешин камсыз кылуу	Май	Ырасым кызматтарынын көрсөтүлүшүн, муниципалдык жерлердин, парктардын жана дем алуу жайларынын иштешин камсыз кылууга багытталган чараларды жүзөгө ашыруу боюнча төмөнкүлөрдүн маалыматын угуу: АӨ башчысынын (же АӨ башчысынын орун басарынын, МИ жетекчисинин) Айылдык кеңештин туруктуу комиссиясынын корутундусун. Жергиликтүү бюджетте каражат болгондо каржылоо маселесин караштыруу. Бул маселелерди демөөрчүлөрдүн каражатынын, инвестицияларын, гранттардын ж.б. жардамы менен чечүү мүмкүнчүлүгүн караштыруу.	АӨ башчы (же АӨ башчысынын орун басары, МИ жетекчиси)	Чоң-Алыш АК (ТКЧ боюнча) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (токтомунун) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук угууларга, чогулуштарга, АК сессияларына катышуусу.	Айылдык кеңеш токтом (же тескеме) кабыл алат. Айылдык кеңештин токтому жарыяланат (ЧУА кабыл алынган учурда) жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошулат.
13.	Айылдык кеңештин депутаттары өз округундагы шайлоочуларга отчет беришет. шайлоочулардын суроо талаптарын аткарышат	Май	Депутаттардын шайлоочулар алдындагы отчетун тапшыруу боюнча иш-чаралардын Планын жана графигин карап, бекитүү. АӨ башчысына, ишканалардын, мекемелердин, уюмдардын жетекчилерине шайлоочулар менен жолугушууну графикке жана Иш-чаралар планына ылайык уюштуруу, жолугушууларды өткөрүү үчүн жайларды бөлүп берүү, шайлоочуларга жолугушуу өтчү убактысы жана орду жөнүндө кабар берүү, ошондой эле депутатка шайлоо округунда отчет берүүгө көмөкчү болгон башка чараларды көрүү.	АӨ башчысы, этика жана мандат боюнча туруктуу комиссиянын төрагасы	Чоң-Алыш АК (этика, мандат боюнча) туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын депутаттардын шайлоочулар алдындагы отчетун тапшыруу боюнча иш-чараларына, АК сессияларына катышуусу.	Шайлоочулардан түшкөн сунуштарды, даттанууларды жана арыздарды эске алуу менен айылдык кеңештин токтомун (тескемесин) кабыл алуу.

			Депутаттардын шайлоочулар алдындагы отчетун тапшыруу боюнча өткөрүлгөн иш-чаралардын жыйынтыгы боюнча айылдык кеңештин этика жана мандат боюнча туруктуу комиссиясынын маалыматын угуу. Шайлоочулардан түшкөн сунуштар, даттануулар жана арыздар боюнча тийиштүү сунуштамаларды жана чечимдерди талкуулоо жана кабыл алуу.	
III квартал				
14.	2025-жылдын алты айынын жыйынтыгы боюнча айылдык аймактагы иштердин жалпы абалы, жергиликтүү бюджеттин аткарылышы, аймактын социалдык-экономикалык өнүгүү программасынын жана калкты социалдык жактан коргоо боюнча программасынын аткарылышы тууралуу АӨ башчынын отчету	Июль	АӨ башчысынын айылдык аймактагы иштердин жалпы абалы, жергиликтүү бюджеттин аткарылышы, өнүгүү программасынын жана планынын (СЭӨП, КСКП, иш-чаралар планы) аткарылышы тууралуу биринчи жыл үчүн АӨ башчынын отчетун угуу. Биринчи жыл үчүн АӨ башчысынын отчету тууралуу туруктуу комиссиянын корутундусун угуу. АКтын жооптуу туруктуу комиссиясынын корутундусун. АК депутаттарынын пикирлерин жана сунуштарын эсепке алуу менен АӨ башчысынын отчетун бекитүү же башка чечим кабыл алуу.	АӨ башчысы

Чоң-Алыш АК (АК төрагасынын резолюциясы менен аныкталган) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн көрүлүүсү боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук бюджеттик угууларга, АК сессияларына катышуусу.	2025-жылдын 1-жарым жылдыгы үчүн АО отчетун кабыл алуу, АК токтомун (тескемесин кабыл алуу), жарыялоо, күчүнө киргизүү, ЧУА Мамлекеттик реестрине кошуу.

15.	Күз-кыш мезгилине даярдык тууралуу	Июль	Күз-кыш мезгилине даярдык көрүү маселелери боюнча маалымат угуу: АӨ башчысы (АӨ башчысынын орун басары), тийиштүү мекемелердин жетекчилери; - АК туруктуу комиссиясынын төрагасы. Жылытуучу материалдарды сатып алуу жана муну каржылоо маселесин кароо жана талкуулоо.	АӨ башчысы (же АӨ башчысынын орун басары), мекемелердин жетекчилери	Чоң-Алыш АК (ГКЧ жана муниципалдык менчик маселелери боюнча) жоопкерчилиги туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук бюджеттик угууларга, чогулуштарга АК сессияларына катышуусу.	АК токтом (тескеме) кабыл алат. Айылдык кеңештин токтому жарыяланат жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошулат.
16.	Жергиликтүү маанидеги китепканалардын, маданият үйлөрүн, клубдарын, музейлеринин ишин уюштуруу жана камсыз кылуу, жергиликтүү маанидеги тарыхый-маданий мурастарды коргоо жана пайдалануу жагындагы контролдоо	Июль	Жергиликтүү маанидеги китепканалардын, маданият үйлөрүн, клубдарын, музейлеринин ишин, жергиликтүү маанидеги тарыхый-маданий мурастарды (эстеликтерди) коргоо жана пайдалануу жагындагы контролдоо боюнча маалыматты угуу: - АӨ башчысын (АӨ башчысынын орун басарын, китепканачыларын, маданий кызматкерлерин, музей кызматкерлерин). - АК туруктуу комиссиясынын төрагасын. Бул жааттагы ишти жакшыртуу боюнча тийиштүү сунуштамаларды жана сунуштарды карап чыгуу, талкуулоо жана кабыл алуу.	АӨ башчысы (же АӨ башчысынын орун басары)	Чоң-Алыш АК (социалдык маселелер боюнча) жоопкерчилиги туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук бюджеттик угууларга, чогулуштарга, курултайларга АК сессияларына катышуусу.	Тийиштүү сунуштамаларды жана тапшырмаларды берип, айылдык кеңештин токтомун (тескемесин) кабыл алуу.

17.	Элдик көркөм чыгармачылыкты өнүктүрүү үчүн шарттарды түзүү, бош убакытты өткөрүүнү уюштуруу үчүн шарттарды түзүү, балдар жана жаштар менен иштөө боюнча иш-чараларды жүзөгө ашырууну уюштуруу	Июнь	АӨ башчысынын жаштар комитетинин, төмөнкү маселелер боюнча комиссиясынын маалыматын угуу: - элдик көркөм чыгармачылыкты өнүктүрүү; - бош убакытты өткөрүүнү уюштуруу; - балдар жана жаштар менен иштөө боюнча иш-чараларды жүзөгө ашыруу; - ААнын аймагында балдардын укуктары менен кызыкчылыктарын камсыз кылуу боюнча иш-чараларды жүзөгө ашыруу; - балдар укугун бузуу учурларын аныктоо жана укугу бузулган балдарга юридикалык жардам берүү Айылдык кеңештин туруктуу комиссиясынын корутундусун угуу. Социалдык маселелер боюнча комиссиянын Жобосун карап чыгуу жана бекитүү.

АӨ башчысы (АО башчысынын орун басары, соц.жана жаштар маселелери боюнча адис), социалдык маселелер боюнча комиссиянын төрагасы, жаштар комитетинин төрагасы	Чоң-Алыш АК (социалдык маселелер боюнча) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (токтомунун) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук бюджеттик угууларга, чогулуштарга АК сессияларына катышуусу, МЖБнын жыйынтыктары	Тийиштүү сунуштамалары жана тапшырмалары берип, айылдык кеңештин токтомун (тескемесин) кабыл алуу. Айылдык кеңештин токтомун жарыялоо жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошуу.

18.	Өнүгүү программаларын жана пландарын (СЭӨП, КСКП) эсепке алуу менен 2026-жылга жергиликтүү бюджеттин долбоорун алдын-ала карап чыгуу жана макулдашуу. Бюджет боюнча коомдук угуулардын катышуучуларынан түшкөн сунуштарды карап чыгуу	Август	Коомдук бюджеттик угуулардан жыйынтыгы боюнча жергиликтүү бюджеттин долбоорун төмөнкүлөрдөн утуу - АӨ башчысынан (АӨ ФЭБ башчысынан), - АК туруктуу комиссиясынын төрагасынан, - башка кызыкдар адамдардан Өнүгүү программаларын жана пландарын (СЭӨП, КСКП, иш-чаралар планы). жергиликтүү жамааттын сунуштары менен, пикирлерин эсепке алып, жергиликтүү бюджеттин долбоору боюнча пикирлерин жана сунуштарын берет. Маселени кароонун жыйынтыгы боюнча бюджеттин долбоорун жактырат же толук иштеп чыгууга жөнөтөт.	АӨ башчысы, ФЭБ башчысы	Чоң-Алыш АК (бюджет боюнча) туруктуу комиссия сессияда өзүнүн көрүнүүсү боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук бюджеттик угууларга, АК сессияларына катышуусу.	АК жергиликтүү бюджеттин долбоорун жактыруу тууралуу токтом кабыл алат. Айылдык кеңештин токтому жарыяланат жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошулат.

IV квартал

19.	Жер пайдалануу жана архитектура ченемдери, жер казынасы маселелерин кароо	Октябрь	Жер пайдалануу жана архитектура ченемдерин сактоо, жер казынасы маселелери боюнча төмөнкүлөрдүн маалыматын угуу: АӨ башчысынын, архитектура жана мамкаттоонун өкүлдөрүнүн (макулдашуу боюнча). АК туруктуу комиссиясынын корутундусун угуу. Төмөнкүлөр каралат жана бекитилет (зарыл болгон учурда): - Муниципалдык менчиктеги жер участокторуна менчик же ижара укуктарын акынын негизинде берүүнүн тартиби жана шарттары жөнүндө жобо - Муниципалдык менчиктеги жер участокторун менчикке же ижарага берүү боюнча комиссиянын курамы; - Жеке турак үй үчүн жер участокторун бөлүп берүү боюнча комиссиянын жобосу; - Жеке турак үй үчүн жер участокторун бөлүп берүү боюнча комиссиянын курамы. Калктуу конуштардын башкы планын түзүү, муниципалдык жерлерге күбөлөндүрүүчү документтерди (мамлекеттик күбөлүктөрдү) аныктоо жана алуу маселелерин каржылоо мүмкүнчүлүгүн кароо жана талкуулоо

АӨ башчысы (башчынын орун басары). АӨгө караштуу жер комиссияларынын төрагалары, архитектура жана мамкаттоонун өкүлдөрү (макулдашуу боюнча).	Чоң-Алыш АК (жер маселелери жана муниципалдык менчик боюнча) жоопту туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук бюджеттик угууларга, чогулуштарга АК сессияларына катышуусу.	Тийиштүү сунуштамаларды жана тапшырмаларды берип, айылдык кеңештин токтомун (тескемесин) кабыл алуу. Айылдык кеңештин токтомун жарыялоо жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине коюу.

20.	Өзгөчө кырдаалдардын алдын алууга жана анын кесепеттерин жоюуга даярдык тууралуу	Октябрь	Өзгөчө кырдаалдардын алдын алуу жана анын кесепеттерин жоюу боюнча АӨ даярдаган иш-чаралар Планын карап чыгуу жана бекитүү. Өзгөчө кырдаалдардын алдын алуу жана анын кесепеттерин жоюу тууралуу иш-чаралар планын аткарылышы боюнча АӨ башчысынын (башчынын орун басарынын) маалыматын угуу.

АО башчысы (башчынын орун басары)	Чоң-Алыш АК (өзгөчө кырдаал маселелери боюнча) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн көрүлүшү боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук угууларга, чогулуштарга, жыйындарга, курултайларга, АК сессияларына катышуусу.	Тийиштүү сунуштамаларды жана тапшырмаларды берип, айылдык кеңештин токтомун (тескемесин) кабыл алуу. Айылдык кеңештин токтомун жарыялоо жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошуу

21	Мамлекеттик буйрутманын жана ведомстволук окутуунун алкагында саясий муниципалдык кызматтардагы муниципалдык кызматкерлердин (АӨ башчы, АК төрагасы, депутаттар) квалификацияларын жогорулатуу тууралуу	Октябрь	КР "Мамлекеттик жарандык кызмат жана муниципалдык кызмат жөнүндө" мыйзамынын 28-беренесинин талаптарын аткаруунун алкагында төмөнкүлөрдү кароо жана бекитүү: - АӨ тарабынан даярдалган саясий муниципалдык кызматтардагы муниципалдык кызматкерлерди (АӨ башчы, АК төрагасы, депутаттар) кайра даярдоо жана квалификацияларын жогорулатуу боюнча окутуу Планын; - саясий муниципалдык кызматтардагы муниципалдык кызматкерлердин (АӨ башчы, АК төрагасы, депутаттар) ведомстволук окутуу Планын. АӨ башчысынын (АӨ башчысынын орун басарын) жогорудагы Пландарды аткаруусун угуу. Жергиликтүү бюджеттен окутуу Пландарына каражат бөлүү маселелерин кароо

АО башчысы (башчынын орун басары), билим берүү жана соц. маселелер боюнча туруктуу комиссиянын төрагасы	Чоң-Алыш АК (билим берүү жана соц. маселелер боюнча) жооптуу туруктуу комиссия сессияда өзүнүн көрүүндүсү боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (токтомунун) (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын АК сессияларына катышуусу.	Тийиштүү сунуштамаларды жана тапшырмаларды берип, айылдык кеңештин токтомун (тескемесин) кабыл алуу. Айылдык кеңештин токтомун жарыялоо жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошуу.

22.	Мыйзамдын жана/же ЧУА негизинде мамлекеттик органдардан өткөрүлүп берилген ыйгарым укуктарды АӨнүн аткаруусу	Октябрь	Мыйзамдын жана/же ЧУА негизинде мамлекеттик органдар өткөрүп берген ыйгарым укуктарды кандай аткаргандыгы тууралуу АӨ башчысынын маалыматын угуу. АКтын туруктуу комиссиясынын корутундусун угуу. Зарыл болгон учурда, ыйгарым укуктарды материалдык-финансылык, методикалык жактан камсыз кылуунун шарттарын, айрым мамлекеттик ыйгарым укуктарды ЖОБ органдарына өткөрүп берүү жөнүндө шарттарын карап чыгуу, мыйзамдарда белгиленген тартипте тиешелүү мамлекеттик органдарга сунуштарды жана сунуштамаларды берүү	АӨ башчысы	Чоң-Алыш АК (өткөрүлүп берилген ыйгарым укуктар маселелери боюнча) жоопту туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (токмесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын АК сессияларына катышуусу.	Тийиштүү сунуштамаларды жана тапшырмаларды берип, айылдык кеңештин токтомун (токмөсүн) кабыл алуу. Айылдык кеңештин токтомун жарыялоо жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошуу.
23.	АКтын депутаттарынын, АӨ кызматкерлеринин, жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө жигердүү катышкан жана айылдык аймактын өнүгүшүнө олуттуу салым кошкон жарандардын ишине баа берип, жылдын аягында аларды сыйлоо	Ноябрь	АКтын жигердүү, көрүнүктүү депутаттарына, АӨнүн адистерине, ААнын жашоочуларына айылдык аймактын өнүгүүсүнө кошкон олуттуу салымы үчүн жылдын жыйынтыгы боюнча муниципалдык сыйлыктарды тапшыруу, аларды мамлекеттик сыйлыктарга көрсөтүү маселелери боюнча АӨнүн башчысын (АӨнүн башчысынын орун басарын). АКтын туруктуу комиссиясынын төрагасын угуу.	АӨнүн башчысы, АК төрагасы (АК төрагасынын орун басарлары), туруктуу комиссиянын төрагалары.	Чоң-Алыш АК (этика жана мандат боюнча) туруктуу комиссия өзүнүн корутундусу боюнча сессияда баяндама жасайт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын айылдык кеңештин сессияларына катышуусу, МжБнын жыйынтыктары.	Сыйлоо тууралуу айылдык кеңештин токтомун (токмесин) кабыл алуу. Айылдык кеңештин токтомун жарыялоо жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошуу.

24.	Өнүгүү программаларын жана пландарын (СЭӨП, КСКП, иш-чаралар Планы) эсепке алуу менен 2026-жылга жергиликтүү бюджеттин такталган долбоорун бекитүү.	Декабрь	Такталган жергиликтүү бюджеттин долбоорун угуу: - АӨ башчысын (АӨнүн ФЭБ башчысын), - АКтын туруктуу комиссиясынын төрагасы, - башка кызыкдар адамдардын өнүгүү программаларын жана пландарын (СЭӨП, КСКП, иш-чаралар Планы) эсепке алуу менен жергиликтүү бюджеттин долбооруна өзүнүн, жергиликтүү жамааттын пикирлерин жана сунуштарын киргизет.

АӨ башчысы, ФЭБ жетекчиси	Чоң-Алыш АК (бюджет боюнча) жоопту туруктуу комиссия сессияда өзүнүн корутундусу боюнча баяндама жасайт жана бул маселе боюнча чечим кабыл алынгандан кийин айылдык кеңештин токтомунун (тескемесинин) аткарылышына көзөмөл жүргүзөт.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын коомдук бюджеттик угууларга, айылдык кеңештин сессияларына катышуусу.	Такталган жергиликтүү бюджеттин долбоорун жактыруу тууралуу айылдык кеңештин токтомун (тескемесин) кабыл алуу. Айылдык кеңештин токтомун жарыялоо жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошуу.

25.	Айылдык кеңештин туруктуу комиссиялары кийинки жылга иш планын бекитишет	Декабрь	2025-жылга иш пландарынын аткарылышы жана иштин жыйынтыгы боюнча туруктуу комиссиялардын төрагаларынын отчетторун угуу. Айылдык кеңештин токтомдорунун, тескемелеринин аткарылышына анализ жасоо, аткарылган тапшырмаларды көзөмөлдөн алып салуу. АКтын төрагасынын орун басарынын АКтын туруктуу комиссияларынын иши жана жылдын аягында өз милдеттерин талаптагыдай аткаруусу жөнүндө маалыматын угуу. 2025-жылга айылдык кеңештин иш планын талкуулоо жана бекитүү. 2025-жылга иш пландарынын долбоорлору боюнча АК туруктуу комиссияларынын төрагаларын угуу жана аларды бекитүү.

АК төрагасынын орун басары, АК туруктуу комиссиясынын төрагалары, АКтын жооптуу катчысы	АКтын төрагасынын орун басары, туруктуу комиссияларынын төрагалары, АКтын жооптуу туруктуу комиссиясы аталган маселе боюнча АК сессиясында баяндама жасашат.	Жарандардын жана башка кызыкдар адамдардын айылдык кеңештин сессияларына катышуусу	Туруктуу комиссияларынын отчетторун бекитүү жөнүндө АКтын токтомун (тескемесин), 2026-жылга АКтын иш Планын, 2026-жылга туруктуу комиссияларынын иш пландарын кабыл алуу. Айылдык кеңештин токтомун жарыялоо жана ЧУАнын Мамлекеттик реестрине кошуу.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
ТАЛАС ОБЛУСУ
ТАЛАС РАЙОНУ
ЧОҢ-АЛЫШ АЙЫЛДЫК
АЙМАГЫНЫН АЙЫЛДЫК
КЕҢЕШИ

КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА
ТАЛАССКАЯ ОБЛАСТЬ
ТАЛАССКИЙ РАЙОН
АЙЫЛНЫЙ КЕҢЕШ
ЧОҢ-АЛЫШСКОГО
АЙЫЛНОГО АЙМАКА

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясынын токтому

2024-жылдын 17-декабрь № 21 Манас айылы

Чат-Базар айылындагы Ак мечиттин атын "Баетов Сатылган ажы" атына которуу жөнүндө

Чоң-Алыш айыл аймагынын Чат-Базар айылында жайгашкан Ак мечиттин атын Чат-Базар айылынын тургуну мархум "Баетов Сатылган ажы" атына которуу боюнча талкуулап чыгып, Эл депутаттарынын Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2 сессиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Чат-Базар айылында жайгашкан мечит "Баетов Сатылган ажы" атындагы мечити болуп аталсын.

2. Аталган токтом менен иш алып баруу жагы айыл өкмөтүнүн башчысы А. Көчөрбаевке жүктөлсүн.

3. Токтомдун аткарылышын көзөмөлдөө жагы өзүмө калтырылсын.

Төрага Т.Бейшеналиев

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ ТАЛАС ОБЛУСУ ТАЛАС РАЙОНУ ЧОҢ-АЛЫШ АЙЫЛДЫК АЙМАГЫНЫН АЙЫЛДЫК КЕҢЕШИ		КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА ТАЛАССКАЯ ОБЛАСТЬ ТАЛАССКИЙ РАЙОН АЙЫЛНЫЙ КЕНЕШ ЧОН-АЛЫШСКОГО АЙЫЛНОГО АЙМАКА

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясынын токтому

2024-жылдын 17-декабрь № 22 Манас айылы

Чат-Базар айылына салынуучу күрөш залы жөнүндө

Чоң-Алыш айыл аймагынын Чат-Базар айылына салынуучу күрөш залга өздүк салым бөлүп берүү боюнча карап талкуулап чыгып, Эл депутаттарынын Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2 сессиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Чат-Базар айылына салынуучу күрөш залга 3 000 000 сом өздүк салым айыл өкмөтүнүн бюджетинен бөлүп берилсин.

2. Аталган токтом менен иш алып баруу жагы айыл өкмөтүнүн башчысы А. Кочорбаевке жүктөлсүн.

3. Токтомдун аткарылышын көзөмөлдөө жагы өзүмө калтырылсын.

Торага **Т.Бейшеналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
ТАЛАС ОБЛУСУ
ТАЛАС РАЙОНУ
ЧОҢ-АЛЫШ АЙЫЛДЫК
АЙМАГЫНЫН АЙЫЛДЫК
КЕҢЕШИ

КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА
ТАЛАССКАЯ ОБЛАСТЬ
ТАЛАССКИЙ РАЙОН
АЙЫЛНЫЙ КЕҢЕШ
ЧОН-АЛЫШСКОГО
АЙЫЛНОГО АЙМАКА

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясынын токтому

2024-жылдын 17-декабрь № 23 Манас айылы

Абакиров Бакыт Чырбановичке Чоң-Алыш айыл аймагынын "Ардактуу атуулу" наамын ыйгаруу жөнүндө

Чоң-Алыш айыл аймагынын "Ардактуу атуулу" наамына көрсөтүү боюнча талкуулап, карап чыгып Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясы **токтом кылат:**

1. Чоң-Алыш айыл аймагынын XIII чакырылышынын айылдык кеңештин депутаты Абакиров Бакыт Чырбановичтин үзүрлүү эмгегин баалап, Чоң-Алыш айыл аймагынын "Ардактуу атуулу" наамы ыйгарылсын.

2. Тиешелүү иш кагаздарын берүү жагы айыл өкмөт башчысы А. Көчөрбаевке жүктөлсүн.

3. Токтомдун аткарылышын көзөмөлдөө жагы өзүмө калтырылсын.

Төрага **Т. Бейшеналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
ТАЛАС ОБЛУСУ
ТАЛАС РАЙОНУ
ЧОҢ-АЛЫШ АЙЫЛДЫК
АЙМАГЫНЫН АЙЫЛДЫК
КЕҢЕШИ

КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА
ТАЛАССКАЯ ОБЛАСТЬ
ТАЛАССКИЙ РАЙОН
АЙЫЛНЫЙ КЕҢЕШ
ЧОН-АЛЫШСКОГО
АЙЫЛНОГО АЙМАКА

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясынын токтому

2024-жылдын 17-декабрь № 24 Манас айылы

XVII Кыргызстандын ачык биринчилигине катышуу жөнүндө

2025-жылы Бишкек шаарында өтүлүүчү XVII Кыргызстандын ачык биринчилигине үч турдан турган волейбол оюнуна Чоң-Алыш волейбол клубунун оюнчулары катышууга взносун төлөп берүү жөнүндө талкуулап, Эл депутаттарынын Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2 сессиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. 2025-жылы Бишкек шаарында өтүлүүчү XVII Кыргызстандын ачык биринчилигине үч турдан турган волейбол оюнуна Чоң-Алыш волейбол клубунун оюнчулары катышууга, взносу үчүн 40 000 сом төлөнүп берилсин.

2. Аталган токтом менен иш алып баруу жагы айыл өкмөтүнүн башчысы А. Көчөрбаевке жүктөлсүн.

3. Токтомдун аткарылышын көзөмөлдөө жагы өзүмө калтырылсын.

Төрага **Т.Бейшеналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
ТАЛАС ОБЛУСУ
ТАЛАС РАЙОНУ
ЧОҢ-АЛЫШ АЙЫЛДЫК
АЙМАГЫНЫН АЙЫЛДЫК
КЕҢЕШИ

КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА
ТАЛАССКАЯ ОБЛАСТЬ
ТАЛАССКИЙ РАЙОН
АЙЫЛНЫЙ КЕҢЕШ
ЧОҢ-АЛЫШСКОГО
АЙЫЛНОГО АЙМАКА

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясынын токтому

2024-жылдын 17-декабрь № 25 — Манас айылы

Мурадилов Тилек Мурадиловичке Чоң-Алыш айыл аймагынын "Ардактуу атуулу" наамын ыйгаруу жөнүндө

Чоң-Алыш айыл аймагынын "Ардактуу атуулу" наамына көрсөтүү боюнча талкуулап, карап чыгып Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясы **токтом кылат:**

1. Чоң-Алыш айыл аймагынын Манас айылынын тургуну Мурадилов Тилек Мурадиловичтин коомдогу кайрымдуулук иштерди активдүү уюштурган эмгегин баалап, Чоң-Алыш айыл аймагынын "Ардактуу атуулу" наамы ыйгарылсын.

2. Тиешелүү иш кагаздарын берүү жагы айыл өкмөт башчысы А. Көчорбаевке жүктөлсүн.

3. Токтомдун аткарылышын көзөмөлдөө жагы өзүмө калтырылсын.

Төрага **Т. Бейшеналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ
ТАЛАС ОБЛУСУ
ТАЛАС РАЙОНУ
ЧОҢ-АЛЫШ АЙЫЛДЫК
АЙМАГЫНЫН АЙЫЛДЫК
КЕҢЕШИ

КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА
ТАЛАССКАЯ ОБЛАСТЬ
ТАЛАССКИЙ РАЙОН
АЙЫЛНЫЙ КЕҢЕШ
ЧОН-АЛЫШСКОГО
АЙЫЛНОГО АЙМАКА

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясынын токтому

2024-жылдын 17-декабрь № 26 — Манас айылы

Жыл жыйынтыгы жөнүндө

Чоң-Алыш айыл аймагынын айылдык кеңеши жана айыл өкмөтү жылдын жыйынтыгы боюнча карап, талкуулап чыгып, Эл депутаттарынын Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2 сессиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Чоң-Алыш айыл аймагынын айылдык кеңеши жана айыл өкмөтү жылдын жыйынтыгы менен айыл аймакта жайгашкан билим берүү, бала бакча, саламаттыкты сактоо, дене тарбия мекемелеринин өзгөчөлөнгөн кызматкерлери, айылдык кеңештин XIII чакырылышынын депутаттары, ошондой эле айыл аймактын активистери айылдык кеңештин жана айыл өкмөтүнүн сыйлыктарына көрсөтүлсүн.

2. Аталган токтом менен иш алып баруу жагы айыл өкмөтүнүн башчысы А. Көчөрбаевке жүктөлсүн.

3. Токтомдун аткарылышын көзөмөлдөө жагы өзүмө калтырылсын.

Төрага **Т. Бейшеналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ ТАЛАС ОБЛУСУ ТАЛАС РАЙОНУ ЧОҢ-АЛЫШ АЙЫЛДЫК АЙМАГЫНЫН АЙЫЛДЫК КЕҢЕШИ		**КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА ТАЛАССКАЯ ОБЛАСТЬ ТАЛАССКИЙ РАЙОН АЙЫЛНЫЙ КЕНЕШ ЧОН-АЛЫШСКОГО АЙЫЛНОГО АЙМАКА**

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз 2-сессиясынын токтому

2024 -жылдын 17-декабрь № 27 Манас айылы

2025-2027-жылдар мезгилинде Чоң-Алыш айыл аймагынын социалдык – экономикалык өнүктүрүүнүн программасын жана иш чара планын бекитүү жөнүндө

2025-2027-жылдар мезгилинде Чоң-Алыш айыл аймагынын социалдык – экономикалык өнүктүрүүнүн программасын жана иш чара планын бекитүү жөнүндө талкуулап карап чыгып, Эл депутаттарынын Чоң-Алыш айылдык кеңешинин IX чакырылышынын кезексиз **2 сессиясы:**

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. 2025-2027-жылдар мезгилинде Чоң-Алыш айыл аймагынын социалдык экономикалык өнүктүрүүнүн программасын жана иш чара планы бекитилсин.
2. 2025-2027-жылдар мезгилинде Чоң-Алыш айыл аймагынын социалдык экономикалык өнүктүрүүнүн программасы жана иш чара планы боюнча иш алып баруу жагы айыл өкмөт башчысы А. Көчөрбаевке милдеттендирилсин.
3. Токтомдун аткарылышын көзөмөлдөө жагы өзүмө калтырылсын.

Төрага: **Т. Бейшеналиев**

Бекитемин

Чоң-Алыш айылдык кеңешинин төрагасы

_____________ Т.Бейшеналиев

Талас районунун Чон-Алыш айыл аймагынын 2025-2027-жылдарга социалдык-экономикалык өнүктүрүү программасы.

1-БӨЛҮМ. АЙМАКТЫН ЖАЛПЫ МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ	
Географиялык абал	Айыл аймагынын географиялык жайгашуусу : Талас облусу, Талас району, Чон-Алыш айыл өкмөтү, Талас районунун чыгыш-түндүк багыты. Райондун борборунан алыстыгы 35 км, облустун борборуна чейин 30 км, жакынкы темир жолго чейин алыстыгы 130 км, жалпы аянты 45184кв.м. Деңиз деңгээлинен бийиктиги 1150 м. АТР дин алкагында мурунку Кара-Суу жана Өмүралиев айыл аймактары биригип 2024-жылы Борбору **Манас** айылы Чон-Алыш айыл өкмөтү болуп которулган. Айыл аймагын Кара-Суу , Манас жана Чат-Базар айылдары түзөт
Жалпы аянты (Га)	45184га
Ландшафт жана жаратылыш шарттары	Климаттык шарты мелүүн континенталдуу, бийик тоолу , деңиз деңгээлинен 44 метр бийиктикте жайгашкан. Кескин континенттик климат айыл чарбасынын өнүгүшүнө олуттуу таасирин тийгизет. Кыш мезгили 4айга созулат жана катуу кар менен коштолот, минималдуу төмөнкү температура 20ºС жетиши мүмкүн. Жай мезгилинде температура 35ºС чейин жетиши мүмкүн. Жайында орточо температура 28 ºС, кышында 15ºС. Жаз кеч келет. Биздин кооз жаратылышыбыздын, таза абабыздын, тунук сууларыбыздын, бийик тоолордогу, бийик аскалуу тоолорубуздун жана зоодогу байыркы көчмөндөрдүн баалуулуктары, үрп-адаттары жылдан-жылга сакталып келген элибиздин меймандостугу баалашат
АА калкы (адам), айлдардын саны: анын ичинде (айылдарда):	9430 адам, анын ичинде айлдардын саны 4352 адам
Манас (АА борбору)4577	4577
с. Чат-Базар айылы 1257	1257
с. Кара-Суу айылы 3595	3595
СЭӨПнын максаты	Чон-Алыш айыл аймагынын 2024-2029-жылдарга карата социалдык-экономикалык өнүгүү программасын (СЭӨП) түзүүнүн негизги максаты айыл аймагынын беш жылга конкреттүү өнүгүү программасын иштеп чыгуу, жергиликтүү калктын жашоо деңгээлин жогорулатуу. Өнүгүү программа жергиликтүү социалдык-экономикалык өнүгүү үчүн жогорку натыйжа берүүчү каражат катары кызмат кылат жана айыл аймагынын келечегине шарт түзөт. СЭӨП иштеп чыгуу процессинде айыл аймагынын социалдык-экономикалык, маданий, климаттык жана географиялык абалына анализ жүргүзүлүп, алдыдагы 2024-2029-жылдарга артыкчылыктуу багыттар аныкталат. Айыл аймагынын калкынын бардык аспектилерин жана жашоо шарттарын жакшыртуу, анын ичинде азыркы жана келечек муундардын

социалдык-экономикалык, маданий жана экологиялык бакубаттуулугун жогорулатуу.

Чоң-Алыш ААнын экономикасы негизи айыл жана мал чарбасына, картошка, тоо бурчак өндүрүүгө багытталган, инновациялык ыкмаларды колдонуу менен кичи жана орто бизнестер ачылган, жеке ишкерлер соода-сатык жана экологиялык жактан таза айыл чарба продукцияларын өндүргөн,

БулСЭӨПте каралган милдеттерди ишке ашыруунун натыйжасында социалдык-экономикалык абалы, коммуналдык инфраструктурасы мындан дагы жакшыртылып, калктын бардык катмары үчүн, анын ичинде балдар, жардамга муктаж үй-бүлөлөр, жалгыз бой энелер, карыкартаңдар, ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар үчүн ыңгайлуу, жагымдуу жашоонун бардык шарттары менен коопсуз болгон аймакка айланат. ААнын калкы таза суу, канализация, телефон жана интернет байланышы менен толук камсыздалып, билим берүү, маданият, спорт, саламаттыкты сактоо, санитария, көрктөндүрүү, жашылдандыруу тармактарында кызмат көрсөтүүлөрдүн сапаты жогорулайт. Ички жолдор асфальттадып, тротуарлар жана көпүрөлөр калыбына келтирилип, көчөлөр кеңейтилип, түнкү жарыктар орнотулат.

2-БӨЛҮМ. КАЛК

2.1. (таблица) Калк жана эмгек ресурстары

Категория	*факт*			*күтүлгөн*	*прогноз*		
	2021 ж.	**2022 ж.**	**2023 ж.**	**2024 ж.**	**2025 ж.**	**2026 ж.**	**2027 ж.**
Жыл башындагы туруктуу калктын саны (адам)	9391	9400	9408	9430	9443	*9456*	*9469*
Өсүш темпи %		0,09	0,08	0,23	0,14	0,14	0,14
анын ичинде аялдар	*3998*	*4128*	*4212*	*4352*			
Жыл башындагы эмгекке жарамдуу курактагы туруктуу калктын саны, (адам)	5410	5493	5583	5615	5682	5750	5819
Өсүш темпи (%)		*1,5*	*1,6*	*0,6*	*1,2*	*1,2*	*1,2*
анын ичинде аялдар	*2185*	*2190*	*2650*	*2730*	*2768*	*2808*	*2848*
Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча **иштеген калктын саны** (адам):	1632	1645	1657	1798	1857	1918	1981
Айыл чарба	1280	1320	1400	1400	1442	1486	1531
Өнөр жай	5	6	8	10	13	16	20
Иштетүүчү	*1*	2	2	3	5	9	16
Электр энергиясы	*5*	5	6	*8*	9	10	12
Курулуш	15	18	25	28	34	42	52
Соода	25	29	32	36	41	46	52

Транспорт жана байланыш	5	5	6	7	8	9	10
Башка кызматтар	296	260	178	306	306	392	502
Кызмыктарды кайра иштетүү	0	0	0	0	0	0	0
Жумушсуздардын саны (адам):	940	960	980	920	902	884	867
Өсүш темпи		2,1	2,0	-6,1	-2	-2	-2
анын ичинде аялдар	520	480	460	410	890	825	765
Жакырчылыктын эң төмөнкү чегинде турган калктын саны (адам)	3	4	3	2	0	0	0
Өсүш темпи		33,3	-25,0	-33,3	-8,3	-8,3	-8,3
Миграцияланган эмгекке жарамдуу калктын саны (эл аралык миграция боюнча кеткендер, адам)	60	20	45	34	22	15	10
Өсүш темпи (%)		-66,7	24,4	-64,2	-35,5	-35,5	-35,5

2.2. Эмгекке жарамдуу калктын өсүшүн, иш менен камсыз кылуу жана эмгек миграциясы маселелерин талдоо

2.2. Эмгекке жарамдуу калктын санынын өсүшүн, иш менен камсыз кылуу маселелерин жана эмгек миграциясын талдоо

2024-жылы АА-нын жалпы калкы **9430** адамды түздү, анын ичинен эркектер 5078, аялдардын саны 4352 киши. Жылына төрөлгөндөрдүн орто саны 56 баланы түздү. Калктын өсүшү болжолу жылына 1% ашпайт. Божомолдоодо орто мөөнөттүү келечекте ички жана тышкы миграциянын өсүшү күтүлбөй тургандыгы, ошондой эле калктын сырткап агылып кетишин эске алынган. Болжолдонгон калктын саны калктын табигый өсүшү жана азайышы менен жөнгө салынууда

Эмгекке жарамдуу калктын саны 5615 адамды түзөт. Орто мөөнөттүү келечекте эмгекке жарамдуу калктын өсүшү жогорку темптерди көрсөтпөйт жана болжол менен ошол эле деңгээлде сакталат,бирок бул мезгилден кийин бул чараларды ишке ашыруунун эсебинен жогору көрсөткүчтөрдү күтүүгө болот. Экономиканы өнүктүрүүгө багытталган программа, бул жаштардын сыртка агылышын олуттуу кыскартууга жана ошону менен эмгекке жарамдуу калктын кыйла олуттуу өсүшүнө алып келиши мүмкүн .

Эмгекке жарамсыз калктын саны-3952

Миграцияланган эмгекке жарамдуу калктын саны 2024-жылга карата **48** адамды түздү – республиканын башка региондорунун көрсөткүчтөрүнө салыштырмалуу бул өтө аз сан. Ал эми болжолдоодо мындай кичинекей көрсөткүчтүн да азайышы каралганы менен, жаштар үчүн келечектүү жумуш орундарынын жоктугунан, ошондой эле ички миграциянын күчөшүнүн мүмкүн болуучу тобокелдиктерин эске алуу зарыл.

СЭӨП калкты иш менен камсыз кылуу боюнча чараларды ишке ашырууну карайт:

- жаштарга ар кандай тренингдерди жана билим берүү курстарын табууга жана бүтүрүүгө көмөк көрсөтүү;
- үйдө отурган кыз-келиндерди чакан ишкерликке, кол өнөрчүлүккө жана тигүү цехтерине жумушка тартууга жардам берүү;

бизнес ачууда жаштарга, жаңы баштаган ишкерлерге жардам көрсөтүү.

Айыл аймакта жайкы жана кышкы, ошондой эле тоо туризмин өнүктүрүү

<u>Корутунду</u>:

Калктын жалпы санынын өсүшү анча деле чоң эмес – жылына 1%, ал калктын табигый өсүшү жана табигый азайышы менен гана жөнгө салынат.

Эмгекке жарамдуу калктын саны кескин өскөн жок

Эмгекке жарамдуу калктын жалпы санында иштеген калктын үлүшү – **59,5%** жана өсот. Калктын көбү айыл чарбасында **65%** иштейт.

Жумушсуздуктун деңгээли орто – эмгекке жарамдуу калктын **40,5%**.

Миграцияланган эмгекке жарамдуу калктын саны республиканын башка аймактарына салыштырмалуу өтө аз.

СЭӨПтүн максаты айыл аймакта жай өнүгүп жаткан өнөр жайды, айыл чарба багытын өнүктүрүүгө багытталат.

Сунуштар:

- Айыл жергесинде ишкердик кылуу боюнча окутууларды жүргүзүү (тажрыйба алмашуу, форумдар, жарманкелер);
- Үйдө отурган аялдарды жана кыздарды бала бакчаларга жана тигүү цехтерине жумушка тартууга жардам берүү;
- Бизнес ачууда калкка жардам көрсөтүү
- Жаштарга ар кандай тренингдерди өткөрүү жана билим берүү курстарын табууга жана бүтүрүүгө көмөк көрсөтүү.
- Агротехникалык көргөзмөлөрдү өткөрүү;
- Жер иштетүү технологиялары жана мал чарбачылыгындагы жаңы ыкмаларды үйрөтүү;
- Жергиликтүү колдонуучулар менен биргелешип долбоорлорду жүзөгө ашыруу;
- Калкты өз ден-соолугуна өзү кам көрүү маданиятын калыптандырууга көмөктөшүү;

Калктын демографиясын өстүрүү, жумушсуздардын санын азайтуу, миграциянын санын төмөндөтүү жана жарандарды иш менен камсыз кылуу.

3-БӨЛҮМ. КЫЗМАТТАР ЖАНА ЖЕРГИЛИКТҮҮ ИНФРАСТРУКТУРА

3.1. (таблица) Кызматтар жана жергиликтүү инфраструктура

Категория	*факт*			*күтүлг он.*	*прогноз*		
	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.
Ичүүчү сууга жеткиликтүүлүк (%)	1,3	1,3	1,3	1,3	30	*40*	*50*
Кожолуктарды катуу тиричилик калдыктары (КТК) ташып чыгаруу менен камтуу (%)	30	40	50	80	85	*90*	*100*
Ички жолдордун жалпы узундугунан канааттандырарлык абалдагы асфальтталган ички жолдордун үлүшү (%)	2,3	2,3	2,3	2,3	5	*5*	*6*
Көчөлөрдүн жалпы санынан жарыктандырылган көчөлөрдүн үлүшү (%)	10	15	15	20	25	*30*	*40*
Спорттук секцияларга тартылган жарандардын саны (адам)	140	170	170	180	200	*220*	*250*
Маданият чөйрөсүндөгү ийримге катышкан жарандардын саны (адам)	5	6	6	6	8	*8*	*10*

Балдарды мектепке чейинки билим берүү менен камтуу (%)	20	20	40	40	50	*60*	*60*
Балдарды мектептик билим менен камтуу (%)	90	100	100	100	100	*100*	*100*
Медициналык персонал менен камсыздоо деңгээли (адам)	380	377	377	377	350	*330*	*360*
Калктын турак жай менен камсыз болушу (бир тургунга жалпы аянттын кв. м)	*330*	*340*	*360*	*381*	*390*	*410*	*460*
(башка көрсөткүчтөр)							

3.2. Учурдагы кырдаалды анализдөө

Таза ичүүчү суу менен камсыз кылуу: 2024-жылга карата калктын 1,3% гана таза суу менен камсыз болгон.башкача айтканда айыл аймактагы 3айылдын ичинен 1гана айылга таза суу кирген. (Чат-Базар айылы калкынын саны-1258адам).Учурда таза суу маселеси эң көйгөйлүү маселе.Себеби азыркы заман талабына жараша ар бир үйдө өз алдынча суу чыгарып алышкан,ошону менен бирге ар бир үйдө септик жакын жайгашкандыктан,бир үйдүн суусу экинчи үйгө келип,булганыч суу ичип калууда. Мунун менен ден соолугубузга зыян,айлана чөйрө аба булганууда.Таза суу кирип калса жарандардын,өзгөчө жаш балдардын ден соолугу жакшырып,таза аба менен дем алмак.

Катуу тиричилик калдыктарды чыгарууну 100%га жеткирүү, 2024-жылы **85%** деңгээлинде аткарылды. буга төмөнкү көйгөйлөр жогорку 100 пайызга жетишүүгө тоскоол болууда:

- Таштандыларды чогултуу үчүн жумушчулардын жетишсиздиги;
- Таштандыларды чогултуу үчүн атайын техникалардын жетишсиздиги;
- Таштандыларды кайра иштетүүчү ишканалардын жоктугу;
- Айыл аймактын карамагындагы айылдардын аралыктарынын алыстыгы;

  Айыл аймактын аянтынын, анын карамагындагы айылдардын жана алардагы жашаган калктын санынын көптүгү;

Ички жолдордун абалы: Айыл аймактын ички жолдорунун узундугу жалпы 10 км түзөт. 2024-жылы ААдагы асфальтталган жолдордун үлүшү **2,3% түзот**.ААнын жол тармагы төмөнкүдөй көйгөйлөргө туш болууда:

- АА аймагындагы ички жолдорду асфальттоого каражат жетишсиз;

  Айылдардын ичиндеги чоң жолдордун боюнда жөө жүргүнчүлөр үчүн тротуарлардын жоктугу же тапталанып калгандыгы;
- Көп бир үй чарбаларында үй, тосмо же дубал тротуарларды жаап, кызыл сызыкка чейин кирип кеткендиги;
- Техникалардын жетишсиздиги;

5% асфальтталган жолдорго жетишүү күтүлүүдө, бул үчүн жыл сайын **0,5 км** жолго асфальт төшөө керек

Коомдук жайларды **көчөлөрдү жарыктандыруу менен камтуу 2024-жылы 20%** түздү. бул маселени чечүү каражаттын жетишсиздиги, электр энергиясына бекитилген лимиттердин чектелиши жана АА калкы тарабынан уюштурулган демилгелердин жоктугу менен татаалданат.

40% га чейин жогорулатуу күтүлүүдө.

Спорт: ААдагы спортчулардын саны 2024-жылга карата **140 адам, мунун ичинен 50 кыздар деп болжолдонууда, бул чоң көрсөткүч эмес, бирок 2027-жылга карата** спорттук машыгуу үчүн материалдык базаны өнүктүрүү жана спортту жайылтуу жолу менен аны **250 адамга** жеткирүү пландаштырылууда. Айыл аймакта спорттун өнүгүшүнө төмөнкү маселелер таасир этет:

- Заманбап талаптарга жооп берген заманбап спорт комплекстеринин жетишсиздиги (талапка ылайык жооп берген спорт комплекс, спорт залдарда машыгууга балдардын саны өсөт);
- Спортчуларды даярдоо үчүн спорттук инвентарлар жетишсиз;
- Айыл жергесинде спорттук оюндарды өткөрүү боюнча демилгелердин жоктугу; Улуттук оюндарды өткөрүүгө колдоонун жоктугу;
- Улуттук ат оюндарын өткөрүү үчүн ипподромдун жоктугу;
- Аялдар үчүн атайын фитнес клубдун же атайын ден соолукту чыңдоо борборунун жоктугу;
- Чуркоо жана велосипед тебүү үчүн атайын бөлүнгөн/жабдылган аймактардын жоктугу.

Маданий өнүгүү: Айыл аймактын Манас айылында Ж.Огомбаев маданият үйү , 3 айылдык китепкана, , 1 стадион, 1 сейил паркы бар. **2024-жылга карата маданий иш-чараларга катышуучулардын саны 10адам(уюштуруучулар) 300адам(катышуучулар)** түзөт. бул багытта дагы көйгөйлөр бар:

- Атайын уюштурулган маданий иш-чараларга көңүлдүктүн кайдыгерлиги;
- Маданият үйлөрүндө музыкалык аспаптардын (клавиатура, аккордеон, гитара ж.б.) жетишсиздиги;
- Атайын форманын (көркөм кийимдердин) жетишсиздиги;
- Бий залынын жана ага керектүү жабдуулардын жоктугу;
- Чат-Базар, Кара-Суу айылдарында маданият үйүнүн жоктугу

Мектепке чейинки жана орто билим берүү жаатында өнүгүү

Чоң-Алыш айыл аймагына караштуу 4 орто мектеп 3 мамлекеттик бала-бакча бар. Билим берүүдөгү негизги көйгөйлөр мектепке чейинки билим берүү тармагына байланыштуу, бала бакчаларда орундар жетишсиз жана көп сандагы балдар кезекте турат. 2024-жылы мектепке чейинки билим берүү кызматтары менен балдардын **40% гана** камтылган. СЭӨПтө каралган чаралардын аркасында 2027-жылы балдарды бул кызматтар менен камсыз кылуу **60% га көбөйүшү керек.**

- Маалыматтык технологиялар боюнча адистерди даярдоо;
- Көп тилдүү билим берүүнү киргизүү;
- Окуу китептери менен толук кандуу камсыз кылуу (орус классы жана предметтери үчүн); Лабораториялык жабдуулардын жетишсиздиги, көрсөтмө куралдардын жетишсиздиги;
- Балдар менен ата-энелердин ортосундагы байланышты чыңдоо жана - педагогика жана психология маселелери боюнча консультацияларды өткөрүү (Эне мектеби);
- Мектепти толук санариптештирүү, класстарга, аянтчаларга, спорт залдарына видеокөзөмөл орнотуу;
  Дистанттык окутууга жана модулдук системага класстан тышкаркы иштерди киргизүү;
- Мектептердин материалдык-техникалык абалынын начардыгы;
- Кесиптик кадрлардын жетишсиздиги.

Ден соолук маселелери:

Чоң-Алыш айыл аймагында жалпы 1ҮДТ, 2 ФАП айыл аймактын элине медициналык жардам көрсөтүп келет. Учурда ҮДТ, ФАП тарда көп бир медициналык жабдуулар жок. Айылдын санитардык абалы канааттандырарлык. Жугуштуу оорулардын чыгышы, бала бакчаларды, мектептерди жабуу фактылары катталган жок.

Саламаттыкты сактоо тармагында төмөнкүдөй көйгөйлөр байкалат:

- Үй-бүлөлүк дарыгерлер тобуна кадрлардын жетишсиздиги;
- Таза суунун жоктугунан гигиенаны сактоого шарт жок;
- Атайын медициналык жабдуулардын жоктугу: (тиш дарылоо ж.б шаймандар)

- Калктын жугуштуу оорулар жөнүндө маалыматынын жоктугу;
- Тез жардам бригадасына керектүү жабдуулардын жетишсиздиги;
- Айыл ичинде чалуулар болгондо жөө басууга туура келет, эгер бейтап катуу оорул калса, унаа керек;
- ҮДТ,ФАПтардын жылуулук системасын жоктугу;
- Көмүр сактоочу жайлардын жоктугу;

Корутундулар жана сунуштар :

Жергиликтүү аймактын инфраструктурасы, ага менен коштолгон кызматтар сыяктуу эле олуттуу жакшыртууларга муктаж. **Ичүүчү таза сууга жетүүнүн пайызынын** абдан эле төмөндүгүн (1.3%) 2027-жылы чоң аракет менен калкты **50%** суу менен камсыздоого жеткирүү;

Катуу тиричилик таштандыларын чыгаруу процесстерин жеңилдетүү жана ыңгайлаштыруу;

Каржылоонун жетишсиздиги **ички жолдорду** канааттандырарлык абалда кармоого мүмкүндүк бербейт – алардын 2% гана асфальт-бетон төшөмөсы төшөлгөн.

Маданиятты жана спортту өнүктүрүү үчүн жаңы объектилерди түзүү, жабдууларды сатып алуу да талап кылынат.

мектепке чейинки мекемелерде орундардын жетишсиздиги көйгөйү бар - балдардын 40%ы гана мектепке чейинки билим берүү кызматтары менен камсыздалган.

Ошентип, коомдук кызматтарды көрсөтүүнүн деңгээли жана жергиликтүү маселелердин чечилиши АА инфраструктурасынын абалынан көз каранды, бул олуттуу инвестицияны талап кылат. СӨӨП жергиликтүү инфраструктураны калыбына келтирүү боюнча кадамдарды, анын ичинде суу түтүкторүн, жол участокторун жана бала бакчаларды курууну карайт. Бул долбоорлордун айрымдары республикалык бюджеттен, эл аралык инвестициялардан каржыланат, ошондой эле АРИС жана ж.б. уюмдар менен кызматташуунун алкагында ишке ашырылат. Кээ бир долбоорлор үчүн каржылоонун башка булактарын табуу керек.

Калктын муктаждыктарын аныктоо боюнча чогулуштар өткөрүлгөн: 2024-жылдын 22-январда Кара-Суу, Манас , Чат-базар айылдарында чогулуштар өткөрүлүп, төмөндөгү көйгөйлөр аныкталды: жер, сугат суу маселеси, таштанды, жол, мектепке чейинки билимдин жетишсиздиги, жарыктандыруу маселелери. Катышуучулардын саны 110 адам, анын ичинен аялдар 70адам.

3.3. Жергиликтүү коомчулуктун артыкчылыктуу муктаждыктарына анализ жүргүзүү

Артыкчылык	Мүмкүн болгон чаралардын жалпы сүрөттөлүшү	Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр
1. Кара-Суу айылынын калкын ичүүчү таза суу менен толук камсыз кылуу	Жаңы суу түтүкторун куруу, кеңейтүү (расширение), эски суу системаларын реабилитациялоо, канализация системасын куруу ж.б.	2025-2027-ж.ж. Борбордук суу түтүктору жана жаңы салынат. Ичүүчү таза суу менен **50%** камсызланат
2. Манас айылынын калкын ичүүчү таза суу менен толук камсыз кылуу	Жаңы скважиналарды, суу түтүкторун куруу, кеңейтүү (расширение), эски суу системаларын реабилитациялоо	2025-2027-ж.ж. Борбордук суу түтүктөрү курулат жана реабилитациялан өткөрүлөт. Ичүүчү таза суу менен **50%** камсызланат

3. Ички жолдордун абалын калыбына келтирүү, таштак жолдорго кум шагыл төгүү	Манас айылынын көчөлөрүнө 2,5км, Кара-Суу айлынын көчөлөрүнө 2,5 км жолдоруна кум шагыл төгүү	Ички жолдордун абалы жакшырып, инфраструктураны жана экономиканы өнүктүрүүгө шарт түзөт
6. Мектепке чейинки билим берүүнүн жеткиликтүүлүгүн кеңейтүү		2024 - 2025 Бала бакчага кабыл алуу үчүн кезекте турган балдардын саны кыскарат. Балдарды мектепке чейинки билим берүү кызматтары менен камтуу 2027-жылы 50%га чейин өсөт. Бала бакчага барган балдарга ыңгайлуу шарт түзүү
8. Коомдук жайларды жарыктандыруу	ААйыл ички көчөлөрүнө түнкү жарыктандырууну орнотуу, оңдоо, калыбына келтирүү	2024-2028 айыл аймагын жарыктандыруу менен калкка жагымдуу шарт жана жол коопсуздугу түзүлөт
9. Спорт комплексин куруу	Теңдик айылындагы жабык типтеги спорт комплексин куруу.	2024-2028 Айылдын тургундары жана жаш муундун жаш спортчулары жаңы заманбап спорт комплексинде машыгып, эл аралык мелдештерге катыша алышат.
10. Маданият үйлөрүн куруу жана оңдоо	Мнас айылындагы Ж.Огомбаев атындагы маданият үйүн капиталдык ремонттоо	2024 - 2026 Айыл тургундарына маданий иш-чараларды өткөрүүгө ыңгайлуу шарттар түзүлүп, айыл тургундарына ар кандай кружокторду өтүүгө мүмкүнчүлүк түзүлөт
11. Калкты турак-жай менен камсыз кылуу	Мандай участкасындагы 94га жер аянтынан 15гектарын трансформациялоо	2025-2027-жылдары трансформация калктын турак-жайга болгон муктаждыктарын канааттандырууга жардам берет

3.4. Социалдык жана жергиликтүү инфраструктураны өнүктүрүүгө тиешелүү бюджеттик инвестицияларга керектөөлөргө анализ жүргүзүү

Инвестициялык артыкчылыктар	**Мүмкүн болгон долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр**	**Бааланган наркы** (миң сом)
1. Кара-Суу айылынын калкын ичүүчү таза суу менен толук камсыз кылуу	Жаңы суу түтүктөрүн куруу, кеңейтүү (расширение), эски суу	2025-2027-ж.ж. Борбордук суу түтүктөрү жана	*69210,0*

	системаларын реабилитациялоо, канализация системасын куруу ж.б.	жаңы салынат. Ичүүчү таза суу менен **50%** камсыздалат	
2. Манас айылынын калкын ичүүчү таза суу менен толук камсыз кылуу	Жаңы скважиналарды, суу түтүктөрүн куруу, кеңейтүү (расширение), эски суу системаларын реабилитациялоо	2025-2027-ж.ж. Борбордук суу түтүктөрү курулат жана реабилитациядан өткөрүлөт. Ичүүчү таза суу менен **50%** камсыздалат	62560,0
3. Ички жолдордун абалын калыбына келтирүү, шагылдуу жолдорго кум шагыл төгүү	Манас айылынын көчөлөрүнө 2,5км, Кара-Суу айылынын көчөлөрүнө 2,5 км жолдоруна кум шагыл төгүү	Ички жолдордун абалы жакшырып, инфраструктураны жана экономиканы өнүктүрүүгө шарт түзөт	36 000сом (500л солярка)
4. **Мектепке чейинки билим берүүнүн жеткиликтүүлүгүн** кеңейтүү	Чат-Базар айылына 75 орундуу бала бакча куруу	2024 - 2025 Бала бакчага кабыл алуу үчүн кезекте турган балдардын саны кыскарат. Балдарды мектепке чейинки билим берүү кызматтары менен камтуу 2027-жылы 50%га чейин өсөт. Бала бакчага барган балдарга ыңгайлуу шарт түзүү	15 000 000
5. Коомдук жайларды жарыктандыруу	ААнын ички көчөлөрүнө түнкү жарыктандыруунун орнотуу, оңдоо, калыбына келтирүү	2024-2028 айыл аймагын жарыктандыруу менен калкка жагымдуу шарт жана жол коопсуздугу түзүлөт	1 500 000
6. Маданият үйлөрүн куруу жана оңдоо	Манас айылындагы Ж.Огомбаев атындагы маданият үйүн капиталдык ремонттон өткөзүү, Кара-Суу айылына маданият үйүн куруу	2024 - 2026 Айыл тургундарына маданий иш-чараларды өткөрүүгө ыңгайлуу шарттар түзүлүп, айыл тургундарына ар кандай	15 000 000с

		кружокторду өтүүгө мүмкүнчүлүк түзүлөт	
7. Калктьı турак-жай менен камсыз кылуу	Мандай участкасындагы 94га жер аянтынан 15гектарын трансформациялоо	2025-2027-жылдары трансформация калктын турак-жайга болгон муктаждыктарын канааттандырууга жардам берет	Документтерине 150 000сом
8.Актовый зал куруу	Кара-Суу айылындагы "Бермет ана" балдар бакчасынын жанына кошумча корпус актовый зал куруу	Жаш жеткинчектердин музыкага болгон кызыгын ойготот,ар кандай маареке,майрамдарда оюн-зоок куруп көңүлдөрү көтөрүлөт. Туруктуу берүүчү гранттын эсебинен	5 011 000
9. Кичи футбол аянтчасын куруу	Манас айылына Б.Жанузаков мектебинин алдына кичи футбол аянтчасын куруу	2025-жылга айыл тургундарын жана балдардын дени сак болушат,бош убактыларын спорт менен машыгууга арнашат.Туруктуу берүүчү гранттын эсебинен	3 545 917
10. Мектептин тегерегин курчоо	Кара-Суу айылындагы А.Карыпкулов атындагы орто мектебин тегерегин курчоо иштерин жүргүзүү	Мектеп тегереги курчалса балдарга коопсуз абал түзүлөт. Туруктуу берүүчү гранттын эсебинен	3 686 171
БАРДЫГЫ			

4-БӨЛҮМ. ЭКОНОМИКАЛЫК ӨНҮГҮҮ

4.1. (таблица) Экономикалык өнүгүү (миң сом)

Категория	*факт*	*күтүлгөн*	*прогноз*

	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.
Негизги фондлор (юридикалык жактар боюнча, үй чарба секторун эсепке албаганда)- (жылдын аягына карата толук наркы боюнча)	90980.0	91180,0	91500,0	93615.3	94600.0	94800,5	96200.0
Экономиканын негизги секторлору боюнча товарларды өндүрүү жана кызмат көрсөтүү көлөмү:							
Айыл чарба	295843	302541	312658	322648	335215	346585	368526
Өсүмдүк өстүрүү	205825	283555	395214	402584	425863	452153	468523
Мал чарбачылыгы	382564	452563	482586	502548	512548	526543	536528
Юридикалык жактардын өнөр жай продукциясынын көлөмү	-	-	-	-	-	-	
Өнөр жай кызматтары	-	-	-	-			
Жөнөтүлгөн продукциянын көлөмү	-	-	-	-			
Курулуш - негизги капиталга колдонулган инвестициялар - ар кандай объектилер боюнча жалпы суммада	9560,0	11280,0	15690,0	18896,5	18980,0	19102,0	19800,0
Экономикалык иштин түрлөрү боюнча көрсөтүлгөн рыноктук кызмат көрсөтүүлөрдүн көлөмү	-	-	-	-			
Дүң жана чекене соода, автомобилдерди жана мотоциклдерди оңдоо	198263	205325	225685	254862	265892	286592	305695
Мейманканалардын жана ресторандардын иши	-	-	-	-			
Транспорттук иш-чаралар жана жүктөрдү сактоо	-	-	-	-			
Маалымат жана байланыш	-	-	-	-			
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу	-	-	-	-			
Кыймылсыз мүлк операциялары	-	-	-	-			
Кесиптик, илимий жана техникалык ишмердүүлүк	-	-	-	-			
Административдик жана көмөкчү иш-чаралар	-	-	-	-			
Билим берүү	2952,5	3025,2	3352,5	3582,2	3625,5	3725,5	3925,5

Саламаттыкты сактоо жана социалдык кызматтар	2,856	3,251	4,658	5,251	6,358	7,866	8,654
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу	-	-	-	-	-	-	-
Башка тейлөө кызмат көрсөтүүлөрү	695,8	769,6	895,5	965,6	1065,8	1125.5	1258,5
Түз инвестициялар	10258,3	12514,5	12020,0	27313,6	28841,3	29581,2	30356,3
Айыл чарба				-			
Өнөр жай				-			
Курулуш							
Соода				-			
Транспорт жана байланыш	-			-			
Башка кызматтар	-			-			
Калдыктарды кайра иштетүү	-			-			
Калктын кирешеси:							
Орточо номиналдык эмгек акы	42,3	59,1	72,1	74,8	76,4	77,4	79,2
Эмгек мигранттарынын которуулары							
Пенсиялардын орточо өлчөмү	3000	3000	3000	6000	6500	7000	7000
Жөлөкпулдардын орточо өлчөмү	1000	1000	1000	1320	1320	1300	1300
Чакан жана орто бизнестен түшкөн кирешенин орточо өлчөмү							

4.2. Учурдагы кырдаалды жана экономикалык адистешүүнү талдоо

Чоң-Алыш айыл аймагынын экономикасынын көпчүлүк бөлүгүн айыл чарбасы жана мал чарбасы түзөт. Мал чарбасы 38 пайызды ал эми дыйкан чарбасы 47 пайызды түзөт. Ал эми калган 15 пайызы соода сатык тармагын түзөт. Мал чарбасы жана айыл чарбасынын өсүү темпи жылына эки, үч пайызга жогорулайт. Дыйкандардын көпчүлүгү фасоль өсүмдүгүн өстүрүп, негизги киреше катары пайдаланат.

Аймактын мал чарбасын жана айыл чарбасын өнүктүрүүдө төмөнкүдөй иш чараларды аткаруу зарыл.

- жакынкы жайыттардын түшүмдүүлүгүн жогорулатуу, чөптүн үрөнүн себүү

-ирригациялык системаны өнүктүрүү, айыл аймагындагы айыл чарба жерлерин сугаруу жана жайыт жерлерди сугаруу үчүн ирригациялык каналдардын картасын түзүү жана анын конфигурациясын жерлерин аныктоо, участоктордогу арыктарды калыбына келтирүү, кайрак жерлерди сугат жерлерге айландыруу үчүн эски каналдарды реконструкциялоо иштерин жүргүзүү талапка ылайык. Калктын бардык катмарына, анын ичинде аялдарга жаштарга жана аярлуу катмарга айыл чарба өсүмдүктөрүн өстүрүүнүн натыйжалуулугу тууралуу ыкмаларды жана түшүндүрүү иштерин жүргүзүү;

Дыйкандардын жер иштетүү боюнча тажрыйбасы жетишсиз;
Айыл чарба техникасынын жетишсиздиги;

Сугат суунун тартыштыгы;
Өндүрүүчүлөр үчүн жеңилдетилген кредиттердин аз болушу;
Күйүүчү майдын баасынын туруксуздугу;
Асыл тукум малды көбөйтүү иштери колдоого алынбай келүүсү;
Айыл чарба продукциясын сатуу боюнча туруктуу соода түйүндөрүнүн жоктугу;
Айыл чарба продукциясын экспорттоого шарттын жоктугу;
Кайра иштетүүчү ишканалардын жетишсиздиги.

Мал чарба тармагында адистештирилген чарбалардан тышкары, сүт жана сүт азыктары үчүн үй малын пайдалануу кеңири колдонулат, бул үй чарбаларына кошумча пайда алып келет. Мындан тышкары, көрүнүктүү айыл чарба продукциясын өндүрүүдө анча активдүү эмес.

Мамлекеттин жана бейөкмөт уюмдардын жардамы менен фермерлерди, аялдарды, жаштарды жана калктын аялуу катмарынын өкүлдөрүн окутуу боюнча иш-чаралар үзгүлтүксүз өткөрүлүп турат. Мал чарбачылыгын колдоо үчүн мындан ары фермерлерди окутуу программаларын колдоо, айыл чарбасында айыл чарба кооперативдерин түзүүгө дем берүү, жаш фермерлерге жардам көрсөтүү, калктын аялуу катмарынын өкүлдөрүн мал чарбачылык көндүмдөрүн үйрөтүү пландаштырылууда. Малды ветеринардык көзөмөлгө алуу жана эмдөө иштерин жакшыртуу боюнча чаралар каралат, ошондой эле саан уйларды багуу жана багуу технологиясы боюнча окуу-тарбия иштери жүргүзүлүп, долбоорлор аркылуу сүт багытындагы уйларды сатып алуу иштери жүргүзүлөт. Мындай иш-чараларга жаштардын, аялдардын жана калктын аялуу катмарынын өкүлдөрүнүн катышуусуна өзгөчө көңүл бурулат .

ААнын аймагында климаттык оор шарттарга карабастан, **айыл чарба өсүмдүктөрүн мындан ары өнүктүрүү үчүн жакшы өбөлгөлөр бар**. Аймактын мал чарбасы адистештирилгендигин эске алып, бул жерде негизги басым тоют даярдоого бурулат. Буга көп жылдык чөптөрдүн жетиштүү жыштыгы бар аймактагы талаалар көмөктөшөт. Маданий чөптөрдүн ичинен эспарцет, беде жана бир жылдык чөптөр басымдуулук кылат, ошондой эле жүгөрү айдоону жайылтуу менен чыктуу тоют (силос) дагы пайдаланылат. ААнын климаттык шарттарында картошка, сабиз, кызылча, сарымсак ж.б. өстүрүү келечектүү болуп саналат. Мындан сырткары карагат, өжөмалина, малина, чычырканак өстүрүү иштери улантылат. Ошондой эле бул жерде тоют даярдоо боюнча үзгүлтүксүз окуу иш-чаралары өткөрүлүп, фермер аялдарга жана калктын аялуу катмарына үрөн менен камсыздоодо колдоо көрсөтүлөт. Өсүмдүк чарбачылыгын өнүктүрүү боюнча чаралардын жана иш-чаралардын кеңири спектри каралат.

жакынкы жайыттарды эс алдырып, алыскы жайыттарды пайдалануунун түшүмдүүлүгүн жогорулатуу, чөптүн үрөнүн себүү;

ирригациялык системаны өркүндөтүү, айыл чарба жерлерин сугаруу үчүн ирригациялык каналдардын картасын түзүү жана анын көйгөйлүү жерлерин аныктоо;

Калктын бардык катмарына, анын ичинде аялдарга, жаштарга жана калктын аялуу катмарына айыл чарба өсүмдүктөрүн өстүрүүнүн натыйжалуу ыкмалары боюнча түшүндүрүү иштерин жүргүзүү, органикалык жер семирткичтерди колдонууга, которуштуруп айдоого, сапаттуу үрөндөрдү пайдаланууга басым жасалат;

бош же суу баскан жерлерде тоют өсүмдүктөрүн өстүрүү;

деградациясын болтурбоо боюнча алдын алуу чаралары;

жарандарды сапаттуу үрөн менен камсыз кылуу үчүн үрөн чарбасын түзүү;

айыл чарба жарманкелерин өткөрүүгө көмөктөшүү;

Суу пайдалануучулар ассоциациясынын жардамы менен сугат сууларынын пайдаланылышына жана адилет бөлүштүрүлүшүнө көзөмөл жакшырат, оңдоо иштери өз убагында жүргүзүлөт; бардык жашоочулар муктаждыктарына жараша сугат суусуна ээ болушу үчүн схема түзүлөт; суу алуу системасы бирден жолго салынат; айылдын ички ирригациялык тутумунун картасы түзүлүп, көйгөйлүү аймактар аныкталат; Айылдын ички арыктары тазаланат, суу агызын чогултуу боюнча маалымат системалаштырылат.

Экономиканын башка тармактары активдердин кыйла чектелген комплекси менен берилген. Бүгүнкү күндө ААда 24дүкөн, 1 тигүү цехи, 2 май куюучу жай , 1- автоунаа жуучу жай, Үчүрда жеңил өнөр жай акырындык менен өнүгүп жатат: тигүү цехтери ачылып, аялдар жумуш менен камсыз болуп жатат. Экономиканын башка тармактарын өнүктүрүү үчүн төмөнкү чаралардын комплекси каралган:

калктын кеңири катмарына, анын ичинде аялдарга, жаштарга жана аялуу топтордун өкүлдөрүнө ишкердиктин негиздерин үйрөнүүгө көмөктөшүү, анын ичинде туризм тармагында; ишкер аялдарды окутуу жана финансылык сабаттуулук боюнча айыл тургундарынын маалымдуулугун жогорулатуу боюнча жеке иш-чаралар;

айыл чарба продукциясын кайра иштетүүнү өнүктүрүүгө жана кол өнөрчүлүктү өнүктүрүүгө көмөк көрсөтүү;

кол өнөрчүлүк борборун уюштурууга жана кол өнөрчүлүк көргөзмөлөрүнө катышууга колдоо көрсөтүү;

Корутундулар жана сунуштар :

ААнын экономикалык адистешүүсү мал чарбачылыгы бойдон калууда. Буга климаттык шарттар жана ААнын географиялык жайгашуусу шарт түзөт. **Мал чарбачылыгын** мындан ары өнүктүрүү үчүн тоют менен камсыз кылуунy көбөйтүү, фермерлерди окутуу жана ветеринардык көзөмөлдү жакшыртуу боюнча бир катар чаралар СЭӨПтө каралат. **Өсүмдүк чарбачылыгынын** артта калган тармагын экономикалык өсүштүн резерви катары каралып - бул жерде тоют өсүмдүктөрүн өстүрүү аркылуу өсүмдүк өстүрүүчүлүктү жана мал чарбачылыгын өнүктүрүүнү шайкеш келтирүүгө болот, мындан тышкары ирригацияны, түшүмдүүлүктү өнүктүрүү боюнча чаралар каралган жана дыйкандарды окутууга көңүл бурулат.

Өнөр жай өндүрүшүнүн көлөмдөрү чоң эмес, бул ААнын андан ары өнүгүүсүнө негиз болуп саналат. Айыл чарба продукциясын кайра иштетүүнү жана жеңил өнөр жайын (кийим тигүү өндүрүшүн) өнүктүрүүнү колдоо зарыл.

4.3. Экономикалык өнүгүү муктаждыктарын талдоо (анын ичинде тике (жеке) инвестициялар).

Артыкчылык	**Мүмкүн болуучу чаралардын жана долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана маанаттар**	**Бааланган наркы** (миң сом)
Малды күткага салуу	Малдарды дарылоо	Калкка кызмат көрсөтүү	Жергиликтүү бюджеттен же уюмдардан (70,0 миң) сом
Жасалма уруктандыруу	Уйларды жасалма уруктандыруу	Калкка кызмат көрсөтүү	Жергиликтүү бюджеттен же уюмдардан (120,0 миң) сом
Дыйкандарга түшүмдүүлүгү жогорулатуу боюнча семинарларды уюштурууга көмөктөшүү	Дыйкандарга түшүмдүүлүгү жогорулатуу боюнча семинарларды уюштурууга көмөктөшүү(төө бурчактын жаңы сорттору, органикалык жер семирткичтер, жугуштуу оорулардан алдын алуу	Калкка кызмат көрсөтүү	Жергиликтүү бюджеттен же уюмдардан (20.0 миң) сом
Төө бурчак өндүрүүгө ишкер фермерлерге заманбап техникаларды алууга көмөктөшүү	Төө бурчакты кайра иштетүү үчүн чакан ишкана ачууга ишкерлерге көмөк көрсөтүү	Калкка кызмат көрсөтүү	Жеке ишкерлердин каражатынан
БАРДЫГЫ жергиликтүү бюджеттин каражаттары			210000
БАРДЫГЫ биргелешкен катышуу каражаттары			
БАРДЫГЫ тике инвестициялар			

4.4. Экономикалык өнүгүүгө тиешелүү бюджеттик инвестицияларга болгон муктаждыктарга анализ жүргүзүү

Инвестициялык артыкчылыктар	**Мүмкүн болгон долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр**	**Бааланган наркы** (миң сом)
Чакан кайра иштетүү ишканаларын түзүү	Жеке ишкерлерге жер маселеси боюнча жардам берүү	Жаңы жумушчу орун түзүлөт	жеке ишкерлер
БАРДЫГЫ бюджеттик инвестициялар			

5-БӨЛҮМ. ИНКЛЮЗИВДҮҮ ӨНҮГҮҮ

5.1. (таблица) Инклюзивдүү өнүгүү (адам)

Категория	*факт*			*күтүлгөн*	*прогноз*		
	2021 г.	**2022 г.**	**2023 г.**	**2024 г.**	**2025 г.**	**2026 г.**	**2027 г.**
Иштей ала турган ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар (адам)	200	195	206	211	215	*219*	*223*
Иштей албаган оор майыптыгы бар адамдар (адам)	61	50	53	51	49	*47*	*46*
Өтө жакыр адамдар (адам)	*160*	*155*	*149*	*144*	*139*	*134*	*130*
Турмуштук оор кырдаалдагы балдар (адам)	*4*	*3*	*2*	*2*	*1*	*1*	*1*
Турмуштук оор кырдаалдагы үй-бүлөлөр (бир.)	5	3	3	2	1	1	1
Алыскы калктуу конуштардын калкы (адам)	0	0	0	0	0	0	0
Эмгек мигранттарынын жашы 18ге жете элек балдары (адам)	180	189	196	201	208	215	221
Этникалык азчылыктар (адам)	*52*	*52*	*56*	*56*	*55*	*55*	*55*
Аялдар (адам)	35	35	*38*	*38*	*37*	*37*	37
Аялдар (калктын жалпы санынан%)	0,4%	0,37%	*0,4%*	*0,4%*	*0,39%*	*0,39%*	0,39%
Улгайган (жалгыз) (адам)	15	12	12	12	11	11	11
Калктын жалпы санындагы калктын аялуу топторунун бардык категорияларынын	7.2%	7.1%	7.1%	7,2%	7,2%	7.2%	7.2%

(айылдардан тышкары) жалпы үлүшү (%)							
Гендердик зомбулук учурлары (бир.)	0	0	0	0-	0	0	0
Кризистик борборлордун болушу (бир.)	0	0	0	0-	0	0	0

5.2. Учурдагы кырдаалга анализ жүргүзүү

Бул СЭОП калктын аялуу катмарын колдоого гана эмес, ошондой эле социалдык жактан муктаж болгон калктын аялуу топторунун жашоо сапатын жакшыртуу максатында аларды аярлуу жарандардын категориясынан экономикалык активдүү субъекттердин категориясына которууга багытталган бир катар чараларды карайт. :

жетим-жесирлерге жана жаш үй-бүлөлөргө өз бизнесин ачууда реалдуу жардам көрсөтүү үчүн каржылоону тартуу; Жашоо шарты начар,зордук-зомбулукка кабылган үй-бүлөлөрдү,балдарды коргоо максатында кризистик борборлорду түзүү;

1.Кризистик борборду уюштуруунун максаты үй-бүлөдөгү зордук-зомбулуктун алдын алуу боюнча эркектерге өзүнчө, аялдарга өзүнчө окутуу уюштуруу, учурда жаш балдардын арасында суицидер катталып жаткандыктан алдын алуу максатында мектеп окуучулары менен психологдун тыгыз байланышта иштешүүсү керек.

2. ЖОБ органы аз камсыз үй-бүлөлөрдү аныктап, изилдөө актыларын түзүү менен аларга социалдык контракт алуусуна жардам берет. Аз-камсыз үй-бүлөлөр соц.контрактты алышып, өздөрүнүн жөндөмүнө жараша киреше булактарын табышат.

3.Жакырчылыкты азайтуу жана ички жана тышкы миграциянын деңгээлин төмөндөтүү үчүн чакан ишканаларды ачуу аркылуу жаңы жумуш орундарын түзүүгө дем берүү;

өз бизнесин ачууну каалаган жаштарды колдоо;

калктын финансылык сабаттуулугун жогорулатуу боюнча окуу иш-чараларын өткөрүү;

аз камсыз үй-бүлөлөргө, ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген адамдарга материалдык жардам көрсөтүү.

3.Айыл аймагта калктын аярлуу катмарынын өкүлдөрүн жумуш менен камсыз кылууга даяр чакан ишканалар бар. Өкмөттүк эмес уюмдар айрым маселелерди чечүүдө, ишеним, райондук, облустук жана республикалык деңгээлде иш алып барган кайрымдуулук уюмдары менен байланыштарды түзүүдө, үй-бүлөлүк зомбулуктан жапа чеккендерге жардам көрсөтүүдө.Мүмкүнчүлүгү чектелген адамдардын үй-бүлөлүк абалына жана ден соолугуна жана ички, тышкы миграциядагы жарандардын балдарына туруктуу мониторинг жүргүзүлөт.Өнүгүүсүндө кемчиликтери бар балдар үчүн жеринде сабактар өткөрүлөт.

Эми мигранттардын балдары менен иштөө боюнча комплексүү иш-чаралар иштелип чыккан, ар бир үй-бүлөнүн балдары тыкыр көзөмөлгө алынган.

Каттоодо турган мигранттардын балдарына тынымсыз мониторинг жүргүзүлүп, жыйынтыгы боюнча тиешелүү мамлекеттик органга отчет берилет. Мигранттардын балдары, камкорчулары жана тиешелүү мамлекеттик органдардын өкүлдөрү менен жолугушуулар өткөрүлөт. Социалдык маселелер боюнча адистер, мектеп директорлору жана үй-бүлөлүк дарыгерлер тобунун жетекчиси менен биргеликте балдардын укуктары боюнча маалымат стенддери иштелип чыгып, жайгаштырылат.

<u>Корутундулар жана сунуштар</u> :

Аярлуу топтор калктын жалпы санында өтө чоң үлүштү түзбөйт, бирок ошого карабастан, Эмгек, социалдык камсыздоо жана миграция министрлиги тарабынан дареқтүү материалдык жардамдан тышкары, калктын аялуу катмарынын өкүлдөрүн иш менен камсыз кылуу боюнча бир катар чараларды көрөт. Аларды кол өнөрчүлүккө жана айыл чарба өндүрүшүнө тартуу. Бул маселелерде акционердик коом бизнестин жана коммерциялык эмес уюмдардын жардамына таянат. Айрым долбоорлор буга чейин макулдашылган жана СЭОП негизинде ишке ашырылат.

5.3. Инклюзивдик өнүгүү муктаждыктарына анализ жүргүзүү

Артыкчылык	**Мүмкүн болуучу чаралардын жана долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр**
Билим берүүнү жана жумуш менен камсыз кылууну жакшыртууга колдоо көрсөтүү	Азык-түлүк программасы аркылуу калктын аялуу катмарын окутууну уюштуруу, мисалы: Сыр жасоо, кийиз буюмдарын жасоо.	2024-2029
Жакырларды колдоо	Кышкысын көмүр сатып алуу үчүн АК каражат бөлөт	Ар жылы
Кошумча киреше алуу үчүн үй кожойкелерин ишке орноштуруу	АА калктын аялуу катмарындагы аялдарды иш менен камсыз кылуу мүмкүнчүлүктөрүн табуу үчүн ишкерлер жана өкмөттүк эмес уюмдар менен сүйлөшүүлөрдү жүргүзөт.	2024-2029
Жакырчылыкты азайтуу үчүн калктын аялуу топторунун арасында өсүмдүк өстүрүү боюнча ар кандай тажрыйбаларды жайылтуу	Жаңы ыкмалар менен ар кандай дары чөптөрдү, сүү кресси жана чычырканактарды өстүрүү боюнча тажрыйба алмашуу аркылуу киреше булактарын кеңейтүү	2024-2029
Бардык каражаттар жергиликтүү бюджеттен		

6-БӨЛҮМ. МЕЙКИНДИК

6.1. (таблица) Мейкиндик

Категория	*факт*			*күтүлгөн*	*прогноз*		
	2021 ж.	**2022 ж.**	**2023 ж.**	**2024 ж.**	**2025 ж.**	**2026 ж.**	**2027 ж.**

Аймактын жалпы аянты (га)	64477,9	64477,9	64477,9	64477,9	64477,9	*64477,9*	*64477,9*
Жер категориялары (га):							
Айыл чарба жерлери (бардыгы):	60003,0	60003,0	60003,0	60003,0	60003,0	*60003,0*	*60003,0*
анын ичинде айдоо аянттары	3467	3467	3467	3467	3467	*3467*	*3467*
сугарылбаган	1254	1254	1254	1254	1254	*1254*	*1254*
сугат айдоо жерлер	2213	2213	2213	2213	2213	*2213*	*2213*
жайыттар	23965	23965	23965	23965	23965	*23965*	*23965*
анын ичинде жеке	-	-	-	-	-	-	-
АЖМФ	1093	1093	1093	1093	1093	*1093*	*1093*
Иш жүзүндө колдонулган	1093	1093	1093	1093	1093	*1093*	*1093*
Колдонулбаган (баланс)	-	-	-	-	-	-	-
Өнөр жай, транспорт, байланыш, коргоо жана башка багыттагы жерлер (бардыгы)	55,7	55,7	55,7	55,7	55,7	*55,7*	*55,7*
Иш жүзүндө колдонулган	55,7	55,7	55,7	55,7	55,7	*55,7*	*55,7*
Колдонулбаган (баланс)	-	-	-	-	-	-	-
Калктуу конуштун жерлери (бардыгы)	666	666	666	666	666	*666*	*666*
анын ичинде турак жай курулушу	560	560	560	560	560	*560*	*560*
Иш жүзүндө колдонулган	-	-	-	-	-	-	-
Колдонулбаган (баланс)	-	-	-	-	-	-	-
Өзгөчө корголуучу жаратылыш аймактарынын (ӨКЖА) жерлери	-	-	-	-	-	-	-
Токой фондусунун жерлери	390	390	390	390	390	*390*	*390*
Суу фондусунун жерлери	231	231	231	231	231	*231*	*231*
Запастагы жерлер	55196,8	55196,8	55196,8	55196,8	55196,8	*55196,8*	*55196,8*
Иш жүзүндө колдонулган	55196,8	55196,8	55196,8	55196,8	55196,8	*55196,8*	*55196,8*
Колдонулбаган (баланс)	-	-	-	-	-	-	-
Аймактын айыл чарба жерлеринин жалпы	-	-	-	-	-	-	-

аянтындагы иш жүзүндө пайдаланылуучу айыл чарба жерлеринин үлүшү (%)							
Инженердик инфраструктура менен камсыздалган турак жай куруу үчүн арналган жер участокторунун аянтынын үлүшү (%)	-	-	-	-	-	-	-
Инженердик инфраструктура менен камсыздалган өндүрүштү жайгаштыруу үчүн арналган жер участокторунун аянтынын үлүшү (%)	-	-	-	-	-	-	-
Категория боюнча пайдаланылбаган же кошумча жерлерди пайдалануу зарылдыгынын прогнозу (га):	50	50	50	50	50	50	50
Айыл чарба жерлери	3467	3467	3467	3467	3467	3467	3467
Өнөр жай, транспорт, байланыш, коргоо жерлери жана башка багыттагы жерлер (бардыгы)	55,7	55,7	55,7	55,7	55,7	55,7	55,7
Калктуу конуштун жерлери (турак жай курулушу)	666	666	666	666	666	666	666
Токой фондусунун жерлери	390	390	390	390	390	390	390
Суу фондусунун жерлери	231	231	231	231	231	231	231

6.2. Учурдагы кырдаалга анализ жүргүзүү

Чон-алыш айыл аймагынын административдик аянты 64477,9 га түзөт . Анын ичинен айыл чарба багытында 60003,9 га, 2213 га сугат, кайраклы айдоо жерлерине 1254 га. жеке турак жай куруу үчүн жер аянты 560 га.метрди түзөт. Бүгүнкү күндө Чон-Алыш айыл аймагында 500 адам турак жай куруу үчүн арыздары жазылган. Айыл аймагынын калктуу конушун кеңейтүү үчүн 94 га АЖМФ жерлери тең. планда калктуу конушка которуу үчүн бекитилген. 2022-жылы трансформациялоо сунушу кабыл алынган эмес. 1254 га кайраклы айдоо жерлеринин 400 га жери бүгүнкү күндө колдонулуп келет калган 854 га түздүү, жолдору татаал, мал өтүүчү жерлери жайгашкан.
Кара-Суу айылынын теске тарабынан эс алуучу парктын документтерин бүтүрүү үчүн Талас жерге жайгаштыруу экспедициясынан корутунду чыгаруу.

6.3. Мейкиндик пландын элементтери

Мейкиндик планын өзгөртүүлөгү чаралар же иштер:	Күтүлгөн жыйынтыктар:
50 га жерди турак жай куруу үчүн өздөштүрүү жерлерине которууга жетишүү	*турак жай фондунун аянтын 10% га көбөйтүү калктын турак жай менен камсыз болушун жакшыртууга өбөлгө түзөт*
Кара-Суу айылындагы эс алуучу парктын багытын өзгөртүү аймактан 3,5 га пайдаланылбаган таштак жерди сейил бак куруу үчүн жердин багытын өзгөртүү	Айыл элине, жаштар үчүн жакшы шарт түзүлөт.бош убакыттарын үнөмдүү пайдаланышмен соолуктары чыңдалат.
Жеке ишкерлерге жер маселеси боюнча жардам	Жергиликтүү бийлик жеке ишкерлер менен тыгыз кызматташууга шарт түзөт
Жаңы социалдык объектилерди куруу үчүн жер бөлүп берүү	Калктын муктаждыктарын канааттандыруу

7-БӨЛҮМ. АЙЛАНА-ЧӨЙРӨ

7.1. (таблица) Айлана-чөйрө

Категория	*факт*			*күтүлгөн.*	*прогноз*		
	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.
Жаратылышты коргоо зоналарынын, ӨКЖА, микрокоруктардын аянты (га)	-	-	-	-	-	-	-
Токойлор өскөн аймак, анын ичинде жайылма токойлор (га)	390	390	390	390	390	390	390
Токойлорду калыбына келтирүү (га)	-	-	-	-	-	-	-
Деградацияланган жайыттардын аянты (га)	-	-	-	-	-	-	-
Малдын жайытка болгон жүгү (1 айда 1 гектарга шарттуу малдын баш санын саны)	8	8	8	8	8	8	8
Деградацияланган жайыттардын жалпы жайыт аянтына карата үлүшү (%)	2,1	2,1	1,2	0,5	0,4	0,3	0,2
Деградацияга дуушар болгон айыл чарба жерлеринин аянты (га)	500	500	300	120	100	80	50

Деградацияланган жайыттардын жалпы аянтына карата калыбына келтирилген жайыттардын үлүшү (%)	-	-	0,8	1,6	1,7	1,75	1,8
Энергияны үнөмдөө. Кожолуктардын жылытуу үлүшү (%):	100	100	100	100	100	*100*	*100*
борбордук жылытуу	-	-	-	-	-	-	-
электр энергиясы	20	20	20	20	30	*40*	*50*
газ	-	-	-	-	-	-	-
меш жылытуу	80	80	80	80	70	*60*	*50*
башка орнотуулар	-	-	-	-	-	-	-
башка кайра жаңыдануучу булактар же энергияны үнөмдөөчү орнотуулар (мисалы, көңко күйүүчү мештер ж.б.)	-	-	-	-	-	-	-
КТК полигондорунун саны (даана)	2	2	2	2	2	2	2
КТКны кайра иштетүү боюнча ишканалар же коңшу аймактардагы мындай ишканалар менен макулдашуу (бир.)	-	-	-	-	-	-	-
Санкцияланбаган полигондордун саны (бир.)	-	-	-	-	-	-	-
Кен казып алуу тармагынын объекттери (бир.)	-	-	-	-	-	-	-
Экологиялык тобокелдиги жогору кен казып алуу тармагынын объектери (даана)	-	-	-	-	-	-	-
Тазалоочу курулмалар аркылуу өткөн саркынды суулар (%)	-	-	-	-	-	-	-

7.2. Учурдагы кырдаалга анализ жүргүзүү

Экологиялык маселелерде бир катар көйгөйлөр бар:

Таштандыларды чогултуу үчүн контейнерлердин жетишсиздиги;

Таштандыларды чогултуу үчүн кызматкерлердин жетишсиздиги;

Таштандыларды кайра иштетүүчү ишканалар жоктугу;

Айыл тургундары тиричилик жана ичүүчү керектөөлөр үчүн суу менен жер астындагы скважиналардан берүү жолу менен камсыздалат жана ААнын аймагында канализация жок болгондуктан, өзгөчө айылында тиричилик саркынды суулары жерге (септик) сиңип, ичүүчү суулардын булгануу коркунучун жаратат.

Бүгүнкү күндө Чоң-Алыш айыл аймагында таштандыларды чыгаруу иштери Чоң-Алыш айыл өкмөтүнө караштуу «Чоң-Алыш» муниципалдык ишканасы тарабынан жүргүзүлүүдө. Полигондун таштандылары шамал болгондо учуп кетпесин үчүн тегереги тосулган.

Корутундулар жана сунуштар:

ААнын аймагында кооптуу кошуу Кара-Ой айылындагы тоо-кен өндүрүшү жайгашкандыгы, жаратылыш парктары жок, ошондуктан негизги экологиялык маселелер катуу тиричилик калдыктарын башкарууга жана Жерүй кен чыгаруучу ишканасына байланыштуу. Полигондордун абалы жана таштандыларды ташып чыгаруу жана көмүү үчүн зарыл болгон кошумча полигондордун жоктугу жакынкы келечекте ААнын экологиялык абалына өтө терс таасирин тийгизиши мүмкүн. Кырдаалды жакшыртуу үчүн катуу таштанды калдыктары (КТК) полигонду рекультивациялоо, таштандыларды ташып чыгарууну уюштуруу боюнча иш-чаралар, ошондой эле долбоор толукталганда жогорудан келген маалыматты пайдалануу боюнча чоң долбоор каралган.

7.3. Экология маселелери

Артыкчылык	**Мүмкүн болгон чаралардын жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр**
Катуу калдыктар полигонунун абалын жакшыртуу	Кара-Суу жана Манас айылындагы таштанды таштоочу жайды рекультивациялоо	2025-2027-жылдары
Таштандылардан айлана-чөйрөнүн булганышын алдын алуу	Таштанды челектерин орнотуу	2025-2027-жылдары
	Таштандыларды кайра иштетүүчү жабдууларды сатып алуу	2025-2027-жылдары
	Таштанды чыгарган атайын техникаларды сатып алуу	2025-2027-жылдары

Чоң-Алыш айыл өкмөтүнүн башчысы **А.Кочорбаев**